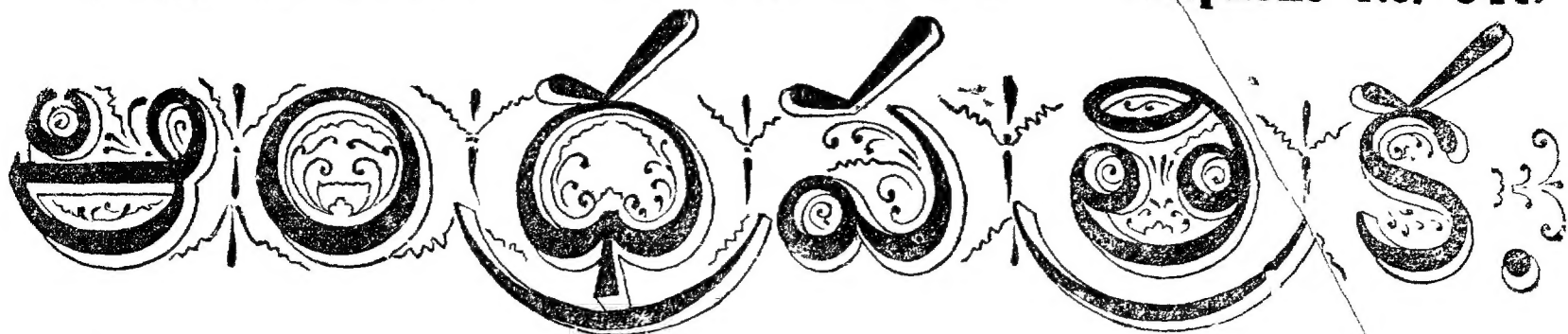


er No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడి'వ'త్రి క 1కి 0-1-6

Telephone No. 544.



310652 వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ం ప ర బ డు ను

Vol. 10.

సంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ ఆగష్టు నెల 1-వ తేదీ బుధవారము
రు థి రో ధ్దా రి నా మ స ం వ త్స ర ము, ఆషాఢమాస బహుళ పంచమి గి.

No. 104

నంచిక ౧౪



అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు



అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 వ్ర తి యి ం ట ను ం డ ద గి న ది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశట్ట మాదినిగల మాయమందుగాదు. కలుచుండులవలన మోసముగలుగను, పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన జేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

మే మేల స్వల్పవస్తువులు కూడా తయారుచేసి,



సిద్ధముగా యుంచియున్నాము.



అను విషయమును తెలిసికొనుటకు అందరుకోరుదురు. మావద్ద చాలాకాలమునుండి లావాదేవీ చేయుచున్న కాతాదారుల ప్రోత్సాహము, ఉద్దేశముపై ననే వెండి, ఒంగారు బత్తాసులు, కఫ్ గుం డీలు, బొలు మొదలగునవి కూడలాభమునే ప్రధానముగా యోచించక సహాయము చేసి సిద్ధముగా యుంచియున్నాము. సరంబంగారుకా, సిమెంటికి పూచీ జ్వలకును.

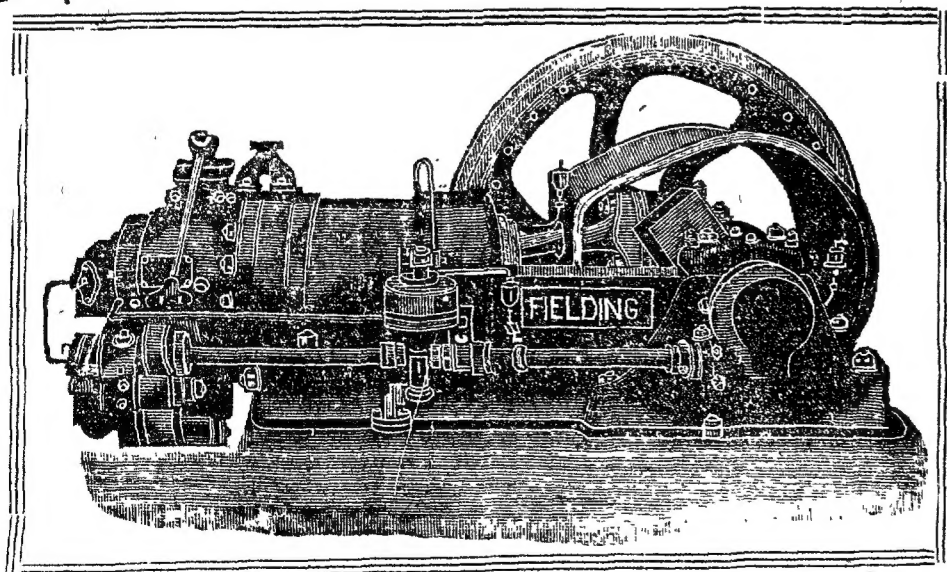
ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

1842

8

నగర రోడ్డు, 25 నె చాబాబాకోడ్డు, మద్రాసు.

ప్రసిద్ధికెక్కిన పీల్లింగు శెమిడిశల్ క్రూడాయిలు యింజనులు



యీ యింజనులు రమారమి యుద్ధమునకు పూర్వము పున్నస్వల్పధరలకే అమోఘమగున్నవి. అన్ని సయిబాలు స్టాకులో సిద్ధముగానున్నవి. యివి కొనుటవల్ల అన్నివిధములచేతను కాభిమాను పొందవచ్చును. మిల్లులకు కావలసిన యావత్తు సామానులుకూడా అతి సరసమైన ధరలకు దొరకును ఆలశ్యముచేయక వెంటనే వ్రాయుడు.

586

సోల్ యేదెట్టు:—జీ. యల్. శాస్త్రి అండు కో,

12, తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

బల్లారి వస్తు

ప్రదర్శనము

బుధవారం - 1923 సం॥

ఆగష్టు 8 వ తేదీ

ఘనతచెందిన మద్రాసు

గవర్నరుగారు తెలవబోయెదరు

వివరములకుగాను - శార్యదర్శులు

బి. పా పయ్య శెట్టి

మల్కెంటు బల్లారి

ఇ. డి. మార్బిను

బల్లారి హోమ్స్ బల్లారి-491 (వాయవ్యము)

MONEY Making Book.

"Key to fortune" (in Press.)

Sent FREE on request agents, and supplies of Patent medicines, Books, Watches, Clocks etc., at cheapest rates.

Apply to Pearl & Co

Victoria Gardens, Bombay.

ప్రకటన

తెలుగులూ కానిదెవో అన్వేషకు అంటి వెక్సెక్టు
ఈ క్రిందివిధమున చూచుకొని సామెలు గాని ఆప
ఈ గాదాలపై 1600 చతురపుంజుల స్థలమున్న ఆంధ్రలో
సాలుకు సుమారు ౧ 1500 ఆదావచ్చెడి కొట్లున్న విశ్ర
యింపబడు గాన కలయుచు ఆకుష్టివకు ను॥ వల్లారి
రామారావు పంతులుగారి ఏలూరులో కినికొన్న యెడల
చేరు ఫర్ము చే నొకచున.

ఏలూరు
16-7-23

వల్లారి రామారావు,
పీఠం.

THE BUSINESS DIRECTORY

OF INDIA, BURMA & CEYLON

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters and Importers, Firms, Factories, Mills, Manufacturers, Merchants and Industries of the principal Cities, Ports & Towns of India, Burma & Ceylon,

Price Rs. 10-0-0 per Copy Net.

TESTIMONIALS.

The Western Star Trivandrum.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon, 1923, published by the Business Directory Co., "Kanara Press Buildings," Madras, should prove a very handy and useful work of reference to businessmen, journalists and all those who are interested in one way or another in questions relating to trade and industry and the economic development of the Indian Empire. The bulk of the publication is devoted to interesting and appropriate descriptive accounts of the principal cities, ports and industrial towns all over the Indian Empire together with comprehensive details of the manufacturers, arts and industries, several of these accounts moreover being embellished with illustrations of the principal buildings and places of interest, while a useful addition consists of addresses of business firms and individuals, lists of newspapers and periodicals, etc. A further section of the publication and one which is bound to be of great use is taken up with addresses of business firms and houses in trading and commercial centres in various portions of the Empire and foreign countries, including Australia, South Africa, Hongkong, Singapore, Penang, Japan, Germany and U. S. A. as well as with a list of Banks and Bankers in principal foreign cities. From these few details a tolerable idea may be obtained of the wide range of information brought together and rendering the publication of practical service.

Jam-e-Jamsbed, Bombay.

Within the eight hundred and odd closely printed pages of the book is a mass of useful information relating to the chief cities of India that ought to satisfy the requirements of the most exacting business houses. The information is classified and arranged according to the cities alphabetically that relating to the Presidency towns of Bombay, Madras, Calcutta and Colombo being almost complete and authoritative. A brief but interesting introductory note precedes the information given about each town or place of commercial importance, a feature that adds considerably to the usefulness of the Directory. We can recommend the book to business houses in search of an up-to-date all-India Directory at a price which is by no means prohibitive.

Ceylon Daily News, Colombo.

A new Directory has been issued by the Kanara Press of Madras which will be a useful addition to the libraries of business houses in India, Burma, and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on right place for the goods. The printing is clear and distinct and the volume serviceably bound.

Ceylon Observer, Colombo.

We have received a copy of the Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 from the Kanara Press, Madras. It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places in the above-mentioned countries. In the foreign section it gives a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Hindu, Madras.

The Business Directory, prepared by the Business Directory Co., "Kanara Press Buildings," Madras, is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of foreign Banks and Firms such as those in Buenos Ayres, Cape Town, Soerabaya, Durban, Kobe, Penang, Shanghai, Singapore, Sydney and names of Firms in U. S. A and Germany interested in trade with India are also given.

The Champion, Calicut.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon, 1923, just issued by the Business Directory Co., "Kanara Press Buildings," Madras, is a convenient and useful work of reference for all classes of business people, its chief feature being a business gazetteer of the chief cities, sea-ports, industrial and trading towns with the Indian Empire. Much useful information is brought together within this

section of the book, regarding the commerce and trade, manufactures and industries of the various towns and cities and there are, besides, addresses of merchants, traders, manufacturers, dealers, printing presses, newspapers, etc. The addresses of numerous firms and business houses in various other parts of the British Empire and in several foreign countries also add to the usefulness of the book.

The Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The West Coast Spectator, Calicut.

The Business Directory Co., "Kanara Press Buildings," Madras, have brought out for the current year a very useful book of reference, entitled "The Business Directory of India, Burma and Ceylon," containing a fund of information which will be found of considerable use not only by businessmen in this country but also manufacturers, merchants and exporters in foreign countries, desirous of forming or extending trade relations with the Indian Empire. It will thus be seen that this Business Directory is a compilation, which should prove serviceable to all who now feel the need of such a work of reference. The book is very neatly printed on paper of good quality and is also neatly bound and, on the whole, reflects great credit on the enterprising and well-known publishers of Madras City.

The Cochin Argus, Cochin.

A mass of information of interest and service to merchants, traders, bankers, exporters, and importers, commercial travellers, press men and others, has been brought together in a very handy form. This business Directory is a book that should prove a useful addition to any reference library, while it is also calculated, in its own way, to help forward the progress of Indian commerce and industry. We have only to add, in conclusion, that the printing and general get-up of the book show that the Kanara Press have bestowed their usual care and trouble on its production.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

Editor, The British Printer, London.

You are to be congratulated upon the success of this very substantial volume.

C. K. Devadoo & Co., Tinnevely.

The volume is very neat and nice and is very useful. Addition to every one in the business world. We wish you all success.

Kotari & Sons, Madras.

At the outset allow us to congratulate you for the successful attempt to make the Directory as useful as possible to businessmen and industrialists. The get up is good and information really useful. Nowadays many directories may be available which specialize in giving detailed information as to Government institutions, but there are few who are making a speciality of commercial and industrial activities of the country, much less one which can give full and detailed information as to inter-provincial trade and commerce.

Madras Mail.

We have received from the Kanara Press, Madras a copy of the Business Directory of India, Burma and Ceylon for the current year. It is a well-get-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. Prefixed to the volume is much valuable information regarding business abbreviations, weights and measures, Indian Customs duties, etc. A short, descriptive account of the principal cities of India is also included and altogether the publication should prove of great use to merchants and tradesmen on the look-out for improving their business.

భారతరాజ్యాంగ వి

"సంస్కరణము లభివృద్ధిగావతే.

తరుణము రాతేను!"

భారత రాజనసభ సభ్యులను వేరమునందు
తమ అవల పక్షమున నిర్దేశంపూర్వకము లుండుట
జయముగాంచెను. కాని వివిధములైన భయములు
పు. భారత ప్రభుత్వము నోడించుచున్న కాని ప్రస్తుతము
తొలగించుటకు ఏములేదు. వి న ను చర్చ మే దా వ మా
గ నున్నది. ఏలనగా అందు ప్రభుత్వము అభివృద్ధిముగ, తి
గింపబడకుండా నుండునను విషయముమీదనే చర్చ జరిగెను
జులై సభ్యులను వేరమునందు చర్చకు తేబడిన బిల్లు లోకము
లలో, ప్రైవేటు మెంబరు డాక్టరు నందలాలుగారు, భార
ప్రభుత్వ చట్టమునందు 67 (ఎ) సెక్షను ప్రకారము
సర్టిఫికేషను అధికారమును సంస్కరింపవలెనని చెప్పి
గలదు. ఈ బిల్లుయొక్క ఉద్దేశము భారత సంస్కరణము
కాదనియు ప్రభుత్వముగాని లేక భారత జేతమున
సంపూర్ణ స్వ పరిపాలనముగాని యొనగెను నట్టి
యంతరమునకు గొంపోవలెనని యుండెను. రిడింగ్ ప్రభు వివరము
బిల్లునందు ఆయనవ్యయములు సమముజేసి భారత జేతానికి
పెంపొందించు నుద్దేశముతో, భారత రాజనసభయందు జరిగిన
భాగముల తిరస్కరించినను అసాధారణాధికారము నుపయోగి
చి ఉత్తరముతోగూడ బిల్లును సర్టిఫై చేయవలసి కారణ
మున యిప్పుడే బిల్లు తేబడినది. ఉత్తరము యేల ఎక్కువ
జేయబడినో సమర్థించుచు అనేక సామముల చర్చించబడినది. భార
త అధికారి పునరుద్ధరించబడి భారత జేతము లభివృద్ధి
యగుట, కొలది మాత్రము పన్ను యొక్క ప
జేయబడిన పన్ను చెల్లించువానిపండు కొలది కష్టములతో
బోల్చిచూచిన యొక్క పక్షము గానించును. పన్ను చెల్లిం
చాడు ఆయనవ్యయములందు, ఈ పన్ను యొక్క సంతక
టింపదు. ఏలనగా ప్రభుత్వమునందు భరణ తగ్గిపో
సాధారణముగ నందర జేతమును అభివృద్ధి గాంచెను. ఉత్త
రమున రాజకీయముగ నేమైన కష్టము లుండవచ్చును.
భారత రాజకీయవేత్తలు ఏని సాధారణముగ గొని, మా
ప్రజలలో నాందోళనము జేయవలసి క్రొత్తపాట దొ
మరిగొందరు ఆందోళన జేయవచ్చును, ఈ కారణమున ఆందో
ళన జేయు అతివాదులకును యేమిదుప్పటియును గల్గునోయని
భయపడుచుండురు.

ఉత్తరము ఆయనములముగ మంచిదా చెప్పడామును
విషయము సభ్యుల విచారణకు రాతేను. ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధా
నమును బలపరచు భారతీయులలోగూడ, నీ అధికారముల
యందు అభిప్రాయ భేదములుగలవు. డాక్టరు నందలాలు ఉత్తరము
నమును ప్రతిఘటించిన భారత సభ్యులు కొందరు సైతము ఉత్త
రమును సమర్థించుటకు కనుకొని చెప్పిరి. సామాన్య రాజ
సభలో సభ్యుల సంఖ్యయు ప్రభుత్వ విధానముతో క
వింపవచ్చును, భారత జేతానికి సహాయకముగ ను
టుల యుక్తాయుక్తముల నాలోచించి పరిశీలించుట
తినిధి కధికారముండవచ్చునామును విషయమే చది
రాజనసభ్యులు తమకుండు అధికారమున కిట్టి ప్ర
కుండ తొలగించబడవలెననియు ప్రభుత్వ విధానము
సమర్థి ననుసరించుచుండలేని రిలండు మున్నారు.
యమునకాడ ప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వ భారమును తెలియ
దని యర్థమునున్నది. ఈయనము భారత జేతము
డ వ్యాపించినది. భారత రాజకీయవేత్తలందరూ ఒక
చే భ్రమచేరి యుండుటవలన వారలజ్ఞానమున కలప న
దు. ఈ జేతములో విషయంబులముగ సభివృద్ధి జేసిన
ప్రభుత్వము యాదేశానుభవమును బట్టిమాత్ర సాధన
పరమాధి గాదు. సత్పరిపాలనమును, దృఢత
ను జేతములో నన్ని జేతముల వారి సంకల్ప ప్రయ
త్ర మే కర మాత్రధి. సత్పరిపాలనా భ్యాంగ ప్ర
మునంద పెద్దజేతము. అయ్యది యెల్ల కాలమును మా
స్వచ్ఛముగ ప్రభుత్వమును గుడబాలదు. దృఢముగ ము
నాదిగల ప్రభుత్వమును బొందుట కది అచరణీయముగ మ
భారత జేతములో సంస్కరణముల ప్రవేశపెట్టుట జే
భివృద్ధి కెట్టిభంగము గలగలకుండ, భారతీయులు స్వ
ము నాచరణలో పెట్టుటయందు సన్నద్ధుల కిట్లుగా ను
యే యుద్దేమై యుండెను. భారత జేతమునందున్న

Apply to:—Business Directory Coy.,

15, Angappa Naick Street, MADRAS.

బ్రిటిషు అనుభవములనిలాభమును జేకూర్చు
 యీ లాసంగి ప్రయత్నముచేయబడెను. బ్రిటిషు
 ఏవో కొన్ని నిధాంతములు, నిధిమేస ఫలితము
 కలిగి టిక్కెట్టు కలుసుకొని సుందర్యములకలన, సం
 స్కృతివలన నీయనుభవ మేర్పడినది. రాజ్యపరినిధి
 కుష్టాగ్రముడుటయో, కానకభక్తిప్రముఖమునకు ఒక
 శుభు కర్మి ఫలము జేయుటయు ప్రముఖియగుగాక
 సుందర్యశక్తియును గావించెను. రాజ్యపరినిధి సార్వభౌమ
 పరినిధి. ఆయనచేయుపనులు, ప్రపంచములోనిల్ల ప్రభు
 త్వమునానభవములు గల బ్రిటిషుపార్లమెంటువిషయము లో
 నును. ఆయన చేయుముఖ్యమగునవి, గ్రేట్ బ్రిటనుయొక్క
 రాజకీయానుభవమును, భారతదేశమునకును, భారతదేశమునకు
 నాదనియు, దెలియ జేయుటయే. ఈ ప్రస్తుతము
 విషయములో ఆయనచేసిన పరియక్తమని నిర్ణయింపబడెను. అది
 ప్రభుత్వవిధానము ప్రకారము నిర్ణయించెను. ఈ అధికారము నిష్పత్తి
 నితిలో సంస్కరించుటవలన విభేదముతోనన్న భారతదేశ
 మేమాత్రము నిభివృద్ధి కాజాలదు.

మిగిలిన కేవలములన్నియును భారతకానకభక్తి (బ్రిటిషు
 భుక్తి) బాగుగ వాదించిరి. హాయిగాదున కర్ మాలక్ష్మం
 హాయిలిగాదును నూచించినట్లు భారతదేశములో బాధ్యతా
 యుత ప్రభుత్వమును ప్రజేత పెట్టుటవలన భారతదేశమునకు
 భంగముగల్గి అకాశకములగు ప్రభుత్వము లెన్నియో బయలు
 జేరి పాలించుటకును కాంతిరకముల ప్లాపించుటకును నిజముగ
 సధికారము లేకుండును. ఇప్పుడు భారతదేశము కాంతిరకము ను
 న్నుది కాని అక్కడక్కడ అకాంతి యింకను విజయమున్నది.
 పంజాబు స్థితియు హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మరల

బొంబాయి గవర్నరు

విప్లవగారి సభినందించుట

బొంబాయి గవర్నరు కవచి చాలముఖ్యమైనది అట్టి వా
 నికి ప్రతిభాకారియు, తరిపాలనమునందును, రాజకీయములందును
 వి శే ష ము భ క ము ల్లి ఏ మనిషిని ఎట్లు సాధిం
 చుటలో తెలిసిన వాడీ వి ల్పు కొ గా రు మ న కు బా
 బయి గవర్నరుగ ల భిం చు ట గొ ప్పు యద్యమైనవి
 వింటున్న ప్రభువు కొనియాడిరి భారతదేశ పార్లమెంటు
 ప్రతిపాదనల సభివృద్ధి జేయుటకును, ప్రభుత్వమువారి నెను
 కొన్న కష్టసమకర్మలను సాధించుట కీయన ఎంతయు తగిన
 వా రని.

విప్లవగారి లాభము నిమిత్తము ఈ కవచి ఆయనను
 నియమించినట్లు అస్థాయము ఎంతమాత్రము. యథార్థము
 గా దని.

తగువులు, పశ్చిమోత్తర సరిహద్దునందు కొట్లాటలును సి.ఆర్.
 బానుగారి అతివాద ఆందోళనయు, మరికొన్ని చిన్నములును
 వాడ భారతదేశములో బ్రిటిషు వాయకత్వ మనసరమనియు,
 అప్పుడే సంస్కరణములన్నివృద్ధి కొరకుట తరణము ల లేద
 నియు తెలియగలదు. సిప్టెంబర్ యేమాత్రమును విసేదజనముగ
 లేదు. అందువలన శివ శార్మకమోదము గలదు. భారతదేశ
 క్తము సర్ మాలక్ష్మం హాయిలి కంటి సభ్యుల కహము
 యన భారతకానకభక్తియందు భారత రాజకీయజేత్రము
 సక్రమప్రభుత్వవిధాన మన సేమో బ్రిటిషు అభిప్రాయమును
 దెలిసికొనుట కుపయోగముగ నున్నది. (లండన్ ప్రెస్సు.)

ఆంధ్ర రాష్ట్రవిద్వరు ప్రచురణ శాఖ

ఆంధ్రరాష్ట్రమున ఉద్భవ ఉత్పత్తికి ప్రాంతానా మొసం
 కటకు ప్రచురణశాఖయొకటి స్థాపించుట మిక్కిలి యవసరము
 గాన, గ్రామ, పట్టణ, తాలూకా జిల్లా కార్యము సంఘాధ్య
 యును, కార్యదర్శకు, ఖర్చు భాదారకార్యనిర్వాహకులును
 ఉద్భవ వ్యాప్తికి తోడ్పడు తగ్గిటి ఆంధ్రసాహిత్య లందరును
 ఉద్భవ ఉత్పత్తివిషయమై, కృషికిగ ఈ క్రిందివివరముల మాకు
 బంప ప్రార్థించుచున్నాము.

(1) వారిప్రాంతమున దూది విస్తరణగా లభించు ప్రజేత
 ములు ఆచ్చట ఏయేరకముల ప్రత్తి పండుగియు-అక్షరజేతమున
 సాబున కెంత ప్రత్తి పండుగియు వంటకొట్టున, వజుగునకు,
 దూది లేక ప్రత్తివెల యెంత యుండునదియు ప్రత్తి పండుట
 కచ్చటగల ప్రత్యేక సౌకర్యములు.

(2) వారిపట్టణమున లేక గ్రామమున లోగు చున్న
 రాట్టములసంఖ్య వారమున కెంతమాలు లీయబడును దియు,
 ఆచ్చట లభించునూలు వాణ్యము ఎన్న కనబడునూలు లభించు
 నదియు కడుకుటాని యెంతయుండునదియు ఆచుట్టుపట్ల మున్న
 ముగా నూలుతయారు చేయువృత్తియును ఆయాప్రజేతము
 ఎంతనూలు లభించునదియు.

(3) వారిగ్రామమున లేక పట్టణమున ఉద్భవబట్టల నేయు
 వగ్గముల సంఖ్య ఆచ్చట వెలకు లేక వారమున కెంతబట్టల తయారు
 గునదియు ఏరకములబట్టలు నేయబడునదియు; ఆయారకముల
 వెలు ఆచుట్టుపట్ల విశేషముగా ఉద్భవబట్టలు లభించు ప్రాంత
 ములు ఆచ్చట ఏయేరకములు, ఎంతకట్ట, ఏవెలకు లభించునదియు.

(4) వారి ప్రాంతమున అద్దకములు రంగులు చేయు ప్రజే
 తములు ఆయా రంగులు అద్దకములు, ప్రాచీనమునండి కర్ణిలునని
 యా లేక నూతన స్థాపితములా - ఆరంగల పరిశ్రమల చిత్ర
 (కుప్రయంగా) ఆ పరిశ్రమలు జేయియు లెనవా - అగ్గములా -
 అచ్చట లభించు, అద్దకపు లేక రంగుబట్టల రకములు - అద్ద
 టకు లేక రంగు చేయుటకు మూరకు లేక గజమునకు ఖరీదు -
 ఇచ్చట రంగు పరిశ్రమలు, కర్ణిలుటకు, స్థానిక సౌకర్యము లేనైన
 గలవా.

(5) ఆ ప్రాంతమున జేయబట్ట దయారుజేయు స్థాన
 ములు - అచ్చట లభించు రకములు వాటి వెలు ఆచ్చట కట్టు
 బట్టల నేయు వగ్గముల సంఖ్య.

(6) వారి ప్రాంతమున నెలకొల్పబడిన ఉద్భవ భాందార
 ముల సంఖ్య, అయ్యది కార్యమునాచే నిర్వహింపబడుచున్న
 వా? లేక యితరులచేతనా? ఒక్కొక్క భాందారమున కెంత
 సామ్య పెట్టుబడి నెట్టినదియు, ఆయా భాందారములలో ఎంత
 బట్ట స్థాపితమైనదియు - ఆయా భాందారములలో కొనబడి
 అమృతములు - వారమునకుగాని నెలకుగాని ఎంత బట్టకొనునది
 యు, ఎంతబట్ట అమ్మక మగునదియు ఆయా భాందారములలో
 ఏ ఏ రకముల, ఏ ఏ నైజులబట్టలు ఎంతెంత కెలకు లభించున
 దియు - ఆయా భాందారములకు వలయునప్రయోజనము, స్థానికము
 గ వుత్పత్తియగునదియు, తగ్గిటి ప్రజేతములనుండి, దిగుమతి
 కాబడునదియు, ఏ భాందారముననైన, ఖర్చుగాక, నిజవయం
 దిన సరకు ఆయాసరకుల వికరములు ఆయా ప్రాంతముల కెట్టి
 రకముల బట్టలు విశేషముగా ప్రజలు కొరునదియు - ఉద్భవ
 వుత్పత్తిచేయు మార్గములు.

వారిచారిజిల్లాలో పనిచేయు రాట్టముల సంఖ్యయు వగ్గముల
 సంఖ్యయు ఆయాజిల్లాలో రాట్టములయొక్క గాని వగ్గములయొ
 క్కగాని సంఖ్యవృద్ధిచేయు మార్గములను మాకు దెల్పుటకు జిల్లా
 కార్యదర్శకుల ముఖ్యముగా ప్రార్థించుచున్నాము. త్వ
 రగా యావివరముల మా కార్యాలయమునకు బంప ప్రార్థింతులు.

వేలూరి సత్యనారాయణ
 సహాయకార్యదర్శకు

ఆంధ్రరాష్ట్ర కార్యము కార్యాలయము, బెజవాడ.

మదనకామేశ్వర లేహ్యము

గుర్జులులపాలిటి సందేహి: - మేనాము, నిక్కాక, గుప్త
 నవ్వును, నిస్సేతున, అతిమాత్రము, మొదలగు వాటిని వారింతి
 నుంచి బయలును, యవ్వనమును, కాంతిని, పిర్వవృద్ధిని స:శాశ
 ప్తాన్ని, కలిగించు వర్ణప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును 30 రు
 డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చార్జీ 0-1-0 (8853)
 కోకాభివృద్ధి లేహ్యము: - ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి
 కాల విరచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాముఖ్యము.
 15 రు. డబ్బీ రు 0-10-0. వి. పి. చార్జీ 0-7-0.
 పి. పి. పి. అందుకో, అయ్యుక్తవగ్గములకు, కేరికేపి, వెల్లుండుళ్ల.

సర్జన్ - టీడ్

రంగులు
 వార్నిషులు
 యింటి కప్పులు.

రకము
 మితవ్యయము
 చాలాకాలము మనుట.

యివిప్రతిగాలను సర్జన్-టిడ్ రంగులలో కొనబడుచున్నది. ప్రతిడబ్బాపైనను
 లోకలనంనునదివివరముగా తెలుపబడును. అందులోనన్న వస్తువుయొక్క శ్రేష్ఠత
 ను గుఱించి సందేహించ నవసరములేదు.

ప్రతిగాలనుకు మీరుచెల్లించు ధర ప్రకారము మాపోటీదారులు మీకు
 యివ్వజాలరు. మీరు పుచ్చుకొను ప్రతిడబ్బాతోను తృప్తి కరముగ నుండును అను
 పూచీవ్రత మివ్వబడును.

BEST & Co., Ltd.,
Post Box No. 63,
MADRAS.

ధరల జాబితాకును
 రంగుల కార్డులకును
 వ్రాయును

దాపపాదించుచు కీ॥ శ్లో॥ లక్ష్మణరావు పంతులు

1-8-28

2. మన్నెకోటికాటలకు (బామ్మకోటాదురు) గాను
మలాపురమునకు 1700. రు సేకపాకుదల కావలసిన వెంట
కాము ప్రెజ్లెంట్ సిబ్బంది కచ్చికర్వార్క 15 అంగుళములపై
కొనుగల తాము: రాతిలో: ట్టుబడి చేసియున్నారు. కనక
పూముగుండా సేకపాకుదల చాలక ప్రజల అనేకయిబ్బందులు

ప్రభుత్వశ్రేయోభిలాషి.

మదరాసుపేరుల అసమ్మతి

పత్రికారవిధానమును బలపరచుట

కెనాడీ పరిష్కారమున కనుమృతినై దేవుపుటకుగాన, మన
హోదననభ క్తిమౌళిధన్వరాశ్వివభల యాజమాన్యము
నిహొదనంబు నిన్న సాక్షిభక్తిము ౯ x 80 నిముషముల
పురి పొరులు సముదేశమెరి.

ఈ సమావేశమునకు టి. జి. రామచంద్రశర్మగారు
 దుర సన్నాహమునకు, కె. శ్యామశర్మయ్యగారు (బిల్డింగ్)
 గ్రూపుకు రోగ్రిన్ కలిష్టారములకు, ఇదిరితు గానింప
 గ్రూపుకు సప్టెముగ భక్తులకులకునకు, బిల్డి
 గ్రూపుకు స్టాండ్ ఈ కలిష్టారము తీవ్రము సహాయము
 జేయునందు, ఈ పరిష్కారము యెడల మరల మహా
 ము తీవ్రముగా జాగ్రత్తమును కలియుచున్నారని

తీర్మానము దేలుపుచుండెను. భారత
యులును స్థానిక స్వభవిపాలకాసంస్థలు
ప్రీతి, కేంద్రభుక్త్యుపచారము ఈ కిది ప్రతిభార
మలుచి పవని. నిరండవతీర్మానము గూరుచుండెను.

సామ్రాజ్యపదస్యమును పూర్తిగ బహిష్కరించుట బోధ సామ్రాజ్యచూపకమున భారతీయపరిశిధులు పొందె. నిరాకరించుట. (3) అధివేతములతో వ్యాపారమును గురించుట. (4) అధినివేతములవారి బ్యాంకులు భీమాకంపర్తక సంఘములను బహిష్కరించుట. (5) అధినివేతముల నివేతమున నన్యోచులందు నియమింపకుండుట, ఈ రాజ్యములను సభవారిచే నేకగ్రీవముగ కామోదింప

అ ధ్య యో దు

[illegible]

రామదాసు పంతులుగారు

మొనటి తిర్ప్పావయను వేమవరపు రామదాసుగారు ప్ర
కటించిరి. రాక్షస్సర వత్సరమాలక పూర్వము కాన్పాట్టుప్ర
స్తు నూతన వరక్కరణలను ప్రకటకెట్టును భారత కావ్యసభను
రంభింపును ఈ సంస్కరణలవలన భారతీయులకు సరిహద్దు
గ్రామములను దెలియించు భారత జాతీయమును గొప్ప యుచ్చస్థితి
నున్నదనియు ప్రకటించెను. సరిగతకానుననుభవ
ము సమయముననే కన్యా పరిష్కారము సంభవించి
యు ప్రతికరభావములతో నెల్లిపోవుట విధి వైచిత్ర్యము

కన్యాశుల్కము చుట్టించు సందర్భమున శ్రీ. బి. ఎస్.
గారు, దేశమునందు విశ్వకలదేని దూరటం విచిత్రముగను
కన్యాశుల్కము సందర్భమున నన్ని రాజకీయ కులవారను
మీయించి విశ్వతారాపితృక వీరి కట్టుగా నిం
గ విచిత్రముగనున్నది. రైతు అనబడిన శ్రీవివాసాస్త్రిగారి
పై గొడ ప్రభుభుదగుడ పరిష్కారము నంగీకరింపక
శ్రీ. రవిధానమును గోతుట ఈవిషయమును బలపరుచుచున్నది.
కల్యాణమునందేయు భూతలీయులు కన్యాశుల్క పరిష్కారము

“తిష్టాద్ధిమతమలములు
(తొక్క) దిగుమతియైనవి.”

సురజ్ మల్ లక్ష్మభాయి అందు కో

113 ఆదియప్పనాయకవీధి, మ. దాసు.

దేశమును వానియోగ్యముగ నొనర్చి, యుగండా రైలుమార్గమును నిర్మించినది భారతీయ కార్మికములు ఇతరములతోనైన తన వాత డెల్ల వారచ్చుటకు జేరి, ఇంకా వరకు దేశమును పైకెదిచ్చి ప్రభుత్వారతీయులు సేవెడలగొట్టుటకు గాను పన్నుగడల నొనర్చుచున్నారు. పిత భూములందు భాగతీ యెలను బహుష్కరించుటయే గాక ఇతర పట్టణములందుగూడ భారతీయులను, వారి వర్తకాలయములను ప్రత్యేక ప్రదేశములందుంచు ట్లొనర్చి వారివ్యాపారములకు భంగ మొనర్చుటకు శ్రేష్ఠ సెట్టర్లు ప్రయత్నించుచున్నారు. పట్టణములందు భారతీయులను వేల జేయుటకుగాను, పాటిశుద్ధి నిబంధనలను కఠినము జేయుట వారికింపు. భారతీయులను కలప వచ్చుటను నుత్పూర్ణముగ నిరోధించుటయే మంత్రివర్గాభిప్రాయము. తరువాత కెన్యాభారతీయులకు నియోజకాధికారమును, క్రయముగవలసిం చెను.

అలాడి కృష్ణస్వామిఅయ్యగారు

పతిపాదనను బలీకరించిరి. బ్రిటిషువారి విధానములందు, స్వార్థపరత్వమే అగ్రగణ్యమై దనియు, భారతీయు లీదనయ నును గమనింపవలెననియు నడిచిరి. గత కొలదివత్సరముల నుం దియు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యాభిమానులు శీతములు గలవారు కొం దరు జీతమును బట్టెములు లేనివారు కొందరు భారతజేతము బ్రిటి షు రాష్ట్ర కూటమియందు గొప్పసభ్యురాలనియు, జాతీయత యందు మొదటిశ్రీరతి సభ్యురాలనియు మొదలగు నెన్నియో పదకాలముల నడువును పొందుచుండ వింటిమి రై॥ అ॥ కాశ్మీరా రిక్కుడే ను నిజముగఁబొందుట నంతోపదాయకము.

పరిష్కార ప్రయత్నమునందు ముఖ్యముగా నా చాల చాక
చక్రమును జూపి భారతీయులను ప్రత్యేకించు విధానమునకు
దా మంగీరించుట లేదని యొక భాగము దెలిపిరి. పీఠభూముల
భారతీయులకు నిషేధించితిమని మరియొక భాగమును నుడిపిరి. ఈ
రెండింటిని ఏట్లు పునర్వ్యయమున దెలియుట లేదు సామాజ్యమునందలి
యొక ప్రాంతమునాదు మరియొక ప్రాంతమునకు వలస వెళ్లుటను
నిరోధించుచు నూత్రమును దా మంగీరింపకునని ఒక భాగమును
నుడిపిరి కెన్యాలోనికి భారతీయులు వలస పోవుటను నిరోధింప
వలెనని మరియొక భాగమును విధించిరి.

ఆంగ్లేయులు మంచిదగు నన్నిప్రజేశేవలందున దామః క్రమ
స్థలమున బహుళము చేయదు. క్రస్తుల స్త్రీ శాపాదీక్షిం టు క్ర
స్తీయైక్య భర్తము. కాని బ్రహ్మ వారు క్రస్తీమిష్ట వహించిన
ప్రజేశేవలందెల్ల క్రస్తు ఆస్తీయగు జేశీయులవిశాసము దప్పు
మరి యేమియు గాన్పింపదు. సి. ఎఫ్. ఆంధ్రును గాని ప్రజ
టించిన లెక్కలను జూచినయెడల ఇంతవరకు జేశీయులలో
నూటికి 21 మాత్రమే జననభ్యుత్థి తగ్గిపోయెనని స్పష్టపడగలదు
పరిష్కార మ్న విధముఁను భారతీయులకు ప్రతిజ్ఞలనుగ ను
న్నది. అందుచే తమ అసమృత్తిని యేదో ఒక విధముగను ప్రక
టింపవలెను.

అబ్దుల్, హమీదు ఖాన్ గారు

తిరువారీ ఆబ్దుల్ హమీదుఖాన్ గారు తీర్మానమును బలపరుచుచు, ఈ పరిష్కారము భారతీయుల కాశ్చర్యము గలిగించు లేననియు, ప్రాచీనతీర్చివాసులకు జరుగుచున్న మహానలమును సందియముక అంశమేననియు, ఎందు కొంతభాగము లాసేను సుధిలన కొంత విజయము గలిగె ననియు నుడివెను. ఈ విజయము భావిమహా విజయమునకు చిహ్నముగ నుండునని ఆశించెను. భారతీయులు తమ పాపములను సీరపరుచునుట కనువైన సాధనము దౌర్జన్యరాహిత్య ఆసహాయోద్యమేననియు, పతి విషయమునందును సాధ్యమైనంతవరకు గాంధీమహాత్ముని కాన్యక్షమము నాచరణముందు పెట్టకలేననియు, ఆట్లొనర్చినయెడల త్వరలో స్వరాజ్యము పొందవగుననియు, స్వరాజ్యము నచ్చినతరువాత నికరసుతుల్య లతిసులభముగా పరిష్కరింపబడుననియు నుకీచెను. ఈ కార్యమున కేకగ్రీవముగ పనిచేయునలెనని గోరెను.

శ్రీ రామము వోలునకు వెట్టబడగా నేక గ్రీవముగ నామో
దింపబడెను.

రెండవ తీర్మానము

రెండవ తీర్మానమును సత్వమూర్తిగా రుద్రపాదించిరి. నోవెంబరు ౨౭ మొదటిగూరుగారు బలవరచిరి. మొదటివారుపవ్య సింఘము, ఈ సందర్భమున నరలందింపవలసిన చర్యను కురించి ధేనాధిపాదుము అండ్ బాల కనియు బిటిషువారు భారతీయులకు ఈ మార్గమున సమరాహ్వానము నొసంగినియు భారత దేశగౌరవ మిప్పుడు ఆదాయం దున్నదనియు నుడివెను. భాంతీయులు సామ్రాజ్యమునందు అననము లేదని బిటిషు మంత్రివర్గముచా రిపిహ్యురమువలన వెలుపుమున్నాడు. అందుచే రాబోవు కార్, గెను నందు భారతీయులు తమసిద్ధాంతమును మార్చుకొని సామ్రాజ్యము వెలుతల సంప్రగర్జస్వారిత్వము తమఅదృశ్యుగ ప్రకటింపవలెననియు ఇది బెదరింపుగావనియునుడి వెను. పత్వతము తీర్మానమునందు వివరింపబడిన బలీకారవిధానము నరలందించి, ముందు ముందు వీ నెక్కువజేయవచ్చునని సత్వమూర్తిగారు తెలిపిరి.

తీర్మానము వోటునకు పెట్టబడి ఏ శ్రేణియగు సంగీతరింప
బడెను.

అధ్యక్షులు-కు వందనమాలతో సభ ముగిసెను.

శారద
నచిత్త మానవత్రిక

6 వ శంఖక తయారగుచున్నది.

ఒకనాటకము - ఒకనవల

శ్రీబ్రాహ్మసంవిత్ బిక్ష్వాధ్యక్షత్వవారాజుని గారు బ్రాహ్మ "ధన్వంతరీ లాభము" అను గాథికము (పర్వార్థము) ను నోరి సరసింపాకామ్రీ గారు బ్రాహ్మ యొక చిన్న నవలయొందును. ప్రకటింపబడును.

పరిశీలన

180 పుటలు, రెండు క్రింద చిత్రపటములు, 50 మొదలు
60 వరకు సాధారణ చిత్రపటములు ఉండును.

సం॥ చందా రు 7-8-0 అర్ధ॥ సఁ॥ చందా రు 4-0-0
చందాదారు లభిష్కృద్విజయవంశీవిరుఁ “కారద” సర్వోత్తమ
భంగి విచిత్రముల ప్రకటింపడును. భావాభిమానులారా! త్వర
పడి చందాదారులగుండు.

మానేజరు, “శారద”, మచిలీపట్నము.

నా తీరు

బి. యస్. ఆర్ లియన్ పయినిపున్న పొందూ
రు రెయిల్వే స్టేషన్కు 15 మైళ్ల దూరములో శ్రీ పేరు
మహమ్మదాపురం యస్టేటుకు చెందిన బొంతల కో
డూరు గ్రామములోని సరుగుడుతోట అమ్మివేయ
బడును. సదరుతోటలో సరుగుడు చెట్లు సుమారు
ఒకలక్ష యున్నవి. చెట్టు 10 సం॥ మొ 20 సం॥
వర్ష వయస్సు కలిగి 2 అడుగులు మొ 4 అడుగులు
వరుకు కై వారము కలిగియున్నది. సరుగుడు తోటను
కొనదలచుకొనినవారు వారి టౌడర్లలో చెట్టు 1-కి
యేధర చొ॥ పుచ్చుకొనియెదరో వ్రాయవలెను.
టౌడర్లు 15-8-23 తేదీలోగా యీ దిగువ సంత
కము చేసినవారికి చేరేట్టుగా పంపవలయును తోట
కొనదలచుకొన్నవారు సదరుతోటను చూచుకొన
వచ్చును.

ప్రొ. వ. వి. భానోజిరావు

గార్మియను.

శ్రీశైవమహామృదుపురంబునైటు. (పాపై)టిక్కు.
విశాఖపట్నం.

శ్రీమే గమనామ్యదుపురంయస్తేటు. (పావై)టిన్సు.
వికాభపట్టం.

కర్తవ్యదర్శియము.

ఆంధ్ర పత్రిక

1928 వ సం. ఆగస్టునెల 1 వ తేది

బుధవారము

కెనియా నిర్ణయము :

ఇండియా మంత్రిగారి సమర్థనము

కెనియా నిర్ణయము ఆశాభంగికిరెవ గ నన్న దని యెఱుఁగ, రాజకీయ నిధిగ ను సూచించుచుండిరి. ఇంతిమ త్రిము ఆశాభంగము కెనియానిక, మా ద్వింగు బాన్సు కత్రి రాజకీయ నిధిగ ను నిండిన నారంభించెడిది. బ్రిటీషు సామ్రాజ్య తేమమునకు రాజకీయ నిధిగ ను తోడ్పడుటలేదనియు, వీరి చర్య వలన హిందూ దేశము నందు బ్రిటీషు పరివలనము గాని, ముగిల తలచుచున్నదియు, ఈ కత్రి యధి తేమించుచున్నది. ఇండియా మంత్రి యగు పీలు ప్రభువుగారు మామ్రము ఇట్టి నిందితు వత్రిలు గ జాలరు కెనియా నిర్ణయము, వీరి కెట్టి ఆశాభంగము గలిగించలేదు. ప్రభువుల సభలో ముచ్చటించుచు కెనియా నిర్ణయము ను హైందవ కత్రికల నింపించి నందునకు పీలు ప్రభువుగారు మిగుల విచారించెడిరి. ఇటుల దలచుట ఆన్యాయమున, వారు కలికిరి. యూనియనులకును భారతీయులకును ప్రత్యేకి సాంఘిక ప్రతీకృతి మనెనగుట, ఆక్రమమున పీలు ప్రభువుగారికి దొచలేదు. ఆక్రమనల ప్రతీకృతి సమస్య దీనివలన పరిష్కార మగునట. ఆక్రమవాసుల తేమము గూర్చి పీలు ప్రభువుగారు ఆతిరము జూపుచున్నారు. భారతీయులు ప్రత్యేకి గూడము లలో నింపించు సక్కిరలేదని నిర్ణయమునకు భారతీయులు కృతజ్ఞత జూపవలెనని, పీలు ప్రభువుగారు గొరుచున్నను, అటుల జరుగుట తలచింపదు. వలనన, వీరభూములలోనికీ భారతీయు లడుగుబెట్టుకు డ జేయుటవలన, వైనిర్ణయము నిరుపయోగమగుచు న్నుది. భారతీయుల కొకచేతితో నచ్చినది, పెరొక చేతితో దీసివేయబడినది. వీరభూములలో బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునకు జెందిని కెల్ల వారెల్లరు గూడ నిసంపదవచ్చును గాని, సామ్రాజ్యవాసులగు భారతీయులు కాలిడగూడదు! సామ్రాజ్యబంధమున, సామ్రాజ్యభిమానమును ఇవియే గాబోలు! కెనియా నిర్ణయము భారతీయుల కన్యాయము గలిగించె నను మాట అసత్యమనియు, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువా రీ సమస్యకల్ల అక్రమముగ ప్రవర్తించలేదని హైందవ శాసనసభలు గుర్తించవలయు ననియు, ఇండియా మంత్రిగారు గోరిరి.

హిందూ దేశాధికారులలో కెల్ల ఇండియా మంత్రియే పెద్ద యగుటచే, అతని యభిప్రాయమే తుదికు కొనసాగును. కెనియా నిర్ణయమును ఇండియా మంత్రి యామోదించి నపుడు, ఇతరు లటు దలచిన నేమి ప్రయోజనము? ఇండియా మంత్రి హాకుముల ననుసరించి, రాజకీయ నిధిగారు సెషుసాను భూమిని జూపిరి గాని, ప్రతీకారమున కంగీకరింప రయిరి. కెనియా నిర్ణయము “నిర్ణీత మగువిషయము” లలో నొకటి యయ్యెను. ఇండియా ప్రభుత్వము వారు దానిని తీరస్కరింప రని, ప్రభుత్వ సభ్యులు బలికియే యుండిరి. దాదాపుగ ఆగ్ల దేశకత్రిక లన్నియు, కెనియా నిర్ణయము నామోదించినవి.

హిందూ దేశమునకు “మిత్రు లని” పిలువబడువారు గూడ, తమ యంగీకారమును దెలిపిరి. హిందూ దేశ సమస్య విషయమై సానభూతి నితవరకు గను పరచుచుండిన సర్ థావన్ బెన్నెట్టుగారు నయి తిము, కెనియా నిర్ణయమును నిరసించట పాడి గాని, హైందవ కత్రికలకు హిత మొసగుచున్నారు. ఏ దిక్కునంకియు భారతీయులకు సహాయము లభించు నని దలచట కవకాశము లేదు. అసమృతి పథల నెన్నిటిని గావించినను ప్రయోజనముండదు. నిర్ణీతము గోకలే హాల్లో జరిగిన సభలో, ప్రతీకారము నవలంబి చవలయు నని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములను కేంద్ర ప్రభుత్వమును కొరుటకు తీర్మాంపబడెను. ఇట్టి తీర్మానముల నింక ను గావించటవలన నేమి లాభము గలదో తెలియదు. కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు ప్రతీకారము నలుపుట కంగీకరింప రని తెలిసిన విషయమే. రాజకీయ నిధి గారి ప్రసంగము, ఇందును గూర్చిన సందియముల నెల్ల బోద్దోలక మానదు. ఇండియా మంత్రి యిందుల కిసలే యంగీకరింప డని జెప్ప సక్కిరలేదు. కెనియా నిర్ణయము గూర్చి సామ్రాజ్య శాసనసభలో చర్చ జరుగ నిచ్చుటకు, ప్రభుత్వమువారు రంగీకరింప రయిరి. బాంబాయి శాసనసభలో నీ విషయమును గూర్చి చర్చింప నెంచగ, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమున కీ సమస్య సంబంధించెడి గాదు గావున, చర్చ జరుగ పీలు లేదని, గవర్నరుగారు నిర్ణయించిరి.

బాంబాయి ప్రభుత్వమున కీ సమస్య సంబంధించినది గాదని, వారు ప్రోసెస్ చేసిరి. కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు సంబంధి చినదైనను, ఏదో కారణము కట్టి వారును చర్చ కవకాశమియరయిరి. కెనియా లోని వర్తకులు కలుపురు బాంబాయి రాజధాని వారే. కెనియా భారతీయ సమస్య బాంబాయి వాసుల కెక్కడగ వర్తించును. అట్టి స్థితిలో తమకు దీనితో సంబంధములేదని, గవర్నరుగారు బలకు పెం విచిత్రమో యూహించవచ్చును. సందర్భము లీ తీరుననుండ, ప్రతీకారమునకు బూన వలయు నని, రాష్ట్రీయ కేంద్ర ప్రభుత్వములను కొరుటవలన నేమి ప్రయోజనమో తెలియదు. ఇట్టి కోర్కె వెనుకటి మిలివాదుల తీర్మానముల బోలియున్నది బ్రిటీషు సామ్రాజ్య వస్తుకదర్శకము సమిత్తము బిహార్లో నేర్పడిన కమిటీ లన్నిటిలో తమ సభ్యత్వమును వదలుకుని, దేవకీ ప్రసాద సింహగారు తమ అసమృతిని కార్యకామముదాల్చి జేసిరి. ఇటులనే మిగిలిన సభ్యులుగూడ తమ ఆర్థిక కారణమును వ్యక్తపరచుట ముఖ్యము. ఇంతటితో చాలదు. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికై పాలుబడుటకు అన్ని పక్షములవారును ఎక్కుడు పూన్కితో పనిజేయుట ముఖ్యము. నిరర్థకమగు శాసనసభలను విడిచి, స్వతంత్ర విజృంభణమునకు అనుకూలించెడి మార్గముల ద్రొక్కట లాభకరము. కెనియా భారతీయు లేమి, మాతృదేశమున నివసించెడి భారతీయులేమి, జన్మస్వాతంత్ర్యములను కాపాడుకొనుటకు ఎట్టి కష్టములనొనను భరింప నవసరముగలదు. కెనియా నిర్ణయము గూర్చి వ్రాయుచు, ప్రస్తుత స్థితిలో భారతీయులు సామ్రాజ్యములో నిలిచియుండుట, వారి కారణమునకు తగియుండునో లేదో యోచింప వలయునని, బాబు రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు సూచించిరి. సత్యమూర్తిగారు గూడ నిన్నటికిన మీ విషయమై ముచ్చటించుచు, కాంగ్రెసు క్రీడును మార్చ వలయునని గోరిరి. ఇట్టి యభిప్రాయము దేశములో త్వరితముగ వ్యాపించుననుటకు సందియము లేదు. బ్రిటీషు ప్రముఖులు సామ్రాజ్యస్థితిని గూర్చి దూర మాలోచించుట లేదు. సామ్రాజ్యము నికమీద నిలువబెట్టుకొనుట, బ్రిటీషువారి రాజనీతి కాశల్య

ముపై నాధాంపడి యుండును. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమును శ్వేత సామ్రాజ్యముగ నుంచవలచిరేనని, దానియందు భారతీయులకు చోటుండదు. భారతీయులు స్వాతంత్ర్యమును, సమాన్యమును కోరుచున్నారు. కెల్ల వారి ప్రాబల్యమును వారంగీకరింపరు. కెనియా నిర్ణయము, కెల్ల వారి ప్రాబల్యము కొనసాగుట కంగీకరించుచున్నది. ఇట్టి దుస్థితిని నిలువబెట్టుటకు ఇంగ్లండు పాటు బడు వరకు, సామ్రాజ్యము న పాయ మెదుర్కొనుచుండును. శ్వేతేశ్వరాల యపంత్యప్రే సామ్రాజ్య శ్వేతమున కనుకూలించదు. ఇంగ్లండు వర్ణ వ్యవస్థను నిరాకరించుచో సామ్రాజ్యమును నిలుపుకొన గలదా. లేని యెడల భావిస్థితి యంధ కారబంధురముగ నుండును.

“యద్ధ మక్కిరలేదు”

యూరపు ప్రజలు యద్ధములతో విసుపు జెంది యున్నారు. వైతరగతులవారి స్థితి యెటు లున్నను, క్రిందితరగతి ప్రజలస్థితి దుర్భరముగ నున్నది. జర్మనీ యందే గాక, తదితర దేశములందు సయితము, కార్మికులు అల్లాడుచున్నారు. యద్ధము లింతటితో నంతరించినమేలని వీరు భావించుచున్నారు. లండను నగరమునందు, యద్ధ మక్కిరలేదని తీర్మానించుట టీవల పెద్దసభలు జరిగెను. మరల నెకయద్ధము తలచింపవచ్చు నను భయము, ఈ సభలో గనుపరు పబడెను. చెన్నపురిలోగూడ నిట్టి సభ యొకటి జరిగెను. ప్రజలు యద్ధములతో విసుగుజెందియున్నను, ప్రభుత్వములు విసుగుజెందినటుల గనుపింపరు. యద్ధసాధన లింకను వృద్ధి ముగుచున్నది. సింగపురమునందు నౌకాస్తానమును నిర్మింప నెంచుట, పెక్కు యభిహాకు కారణముగ నున్నది. ఫిజిక్సు సముద్రమున, క్రొత్తచిక్కులు గలుగునని, భయము జనించినది. క్రొత్త నౌకాస్తానములను నిర్మించుకొలది యు, జాతులమధ్యస్పర్ధయు, అనూయము జరుగుచుండును. ఇది తుదికు కలహముగ పరిణమించుట సహజము పైకి నిరపరాధముగ గనుపించు ప్రయత్నములు తుదికు సంగ్రామములకు దారితీసిన నిదర్శనములు గలవు. ప్రతిదేశమును విమానములను హెచ్చుజేయుచున్నది. ప్రపంచ శాంతి కిది నూతనోద్రవకారణ మగుచున్నది. ఇంగ్లండునుండి హిందూ దేశమునకు రాకపోకల నిమిత్త ముపయోగించుటకు విమానములు గట్టబడుచున్నవి. బర్మిగా రిందుకు ఏర్పాటుల గావించుచున్నారు. బర్మివిధానమును ప్రభుత్వమువారు రామోదించి, దానికి సహాయము జేయ నిశ్చయించిరి. నాల్గయిదుదినములలో ఇంగ్లండునుండి హిందూ దేశము జేరవచ్చును. శాంతి సమయములలో నీ విమానములను రాకపోకలకుపయోగించినను, యద్ధసమయములలో వీనిని సంగ్రామము నిమిత్త ముపయోగించుట సహజము. గత సంగ్రామములో కొంచెము గ నారంభమయిన వైమానికయద్ధము, మరియొక సంగ్రామమునందు ఎక్కుడు ప్రాముఖ్యము బడయవచ్చును. మనుష్యసహాయము లేకుండనే, విమానములు శత్రువులపై బాంబులను విసరుటకు వీలగుటుల ప్రాచివారు కనిపెట్టిరని తెలియుచున్నది. ఇంక నెన్ని మారణసాధనలు బయల్పెడలునో జెప్పవీలులేదు. ప్రాప్త జర్మను గండ్రగోళము గాంచిన, యూరపులో నెప్పుడోమి వాటిల్లునో యను భయము గలుగుచున్నది. వర్సెల్సుసంధి మూలమున, ప్రపంచ శాంతి చేకూరుటకు మారుగ, మరల కల్లోలము ప్రారంభమయినది. యద్ధము భిక్షమీద లేకుండ జేయవలయు ననిన, కలహాణములను ముందుగ నివారించవలయును. అన్య దేశాక్రమణవాంఛను అన్ని జాతులును విడనాడ

తో క మా న్యు ని వ ర్ధ ం తి

“స్వరాజ్యము నాజన్యత్వము”

జీ వి త స ం గ్ర హ ము

నేటికి మామనవర్తనముల క్రింద లోకమాన్య తిలకు మహానీయుడు పరమశివించెను. నేడు, భారతదేశ పితామహుడు నకును స్వరాజ్యసంపాదనమునకును బద్ధకంబుడై, స్వరాజ్యమును సాక్షాత్కరించి కొనిన ఆత్మహతయని స్మారకదివ్యము. తిలక్, గోల్డే, దాదాభాయి నాథోజీ మున్నగు మహావీరులు, దేశభక్తిపరాయణులు నావ సంస్కృతము, సంస్కృతమున కొక్క సారియైనను, ప్రజలలో దేశభక్తి ప్రబోధముగా విచి, వారిపేరులతో స్వరాజ్యము అనుబదము వీరులతో, పులికేతంబులగు నటుల జేయును. ఈమహావీరులు కష్టసహిష్టులయు, అదర్శ స్వరాజ్యములనునే దేశమునందు స్వరాజ్యమును బొందుటకు దృఢ సంధ్యులైనను. మితవాదీతమునాడైనను, అమితవాది పక్షము, వారైనను అదర్శము స్వరాజ్యముగా భావించుకొని అందులకు సాధనములందు నైతము ఆత్మగౌరవమునకు భంగ పేమాత్రిమ గల్గినను సహించక పరిత్యజించుచు, కొన్ని విషయములం ది వ ద్దేయమైనను, ఇకపక్షములను వైరుధ్య ముండవలదు. తిలకు మహావీరుడు మితవాదులలో అమితవాదియై, తాను జేయు పనులకు ప్రపంచమునకు తీరరానివాదనగడుగు భావముతో భారత స్వరాజ్య మొక్కవిషయమునే మనసునందుకొని జీవితమును ధారబోసెను. అట్టిమహాత్ముని జీవితాంశముల గొన్నింటి నికట వివరించి చూచెదము.

జీవితసంగ్రహము

బాలగంగాధర డు కర్నూలిలో 1856 వ సం॥ ము జూలై 28 వ తేదీన జన్మించెను. బ్రతియుండియేడల ఇప్పటికి 6 సంవత్సరములు నిండియుండెడిది వారితోము మహారాష్ట్ర చారిత్రమున గుర్తించిరి అడసెను. తండ్రి విద్యావినయన పత్రి గలి గి ప్రభువును కర్నూలిలో సహాయపాఠ్యాయుడుగను, పిదప తానాయుడును, పూనాలోను దేవూట్టి ఎమ్మకేమ:లు ఇంపై క్కుడుగనడెను. ఈయన కుమారుడు 16 వ యేటనే చనిపోయెను. వివాహ, తిలకు స్వయముగనే విద్యాభ్యాసార్థిగాంచి 1876 లో ఆనర్వ పట్టభద్రుడై 1879 న్యాయ శాస్త్రము నభ్యసించి యల్. యల్. బి. పరీక్షయందు పుతాగడాయెను. అప్పటికా యాకు 23 సంవత్సరముల వయస్సు సాధారణముగా బి. ఏలు యం. యేలు ప్యాసుచేసి, క్రమశిక్షావిద్యములపై బయగిడు వారినల గాక ఉన్నతాదర్శములును, ఉన్నత భావములును గల వాడగుటచే, ఆయన అగర్వాగారి మిత్రత్వమును సంపాదించి 1880 జనవరి 2 వ తేదీన పూనాలో ఇంగ్లీషుపాఠశాల నొక దాని స్థాపించెను. అం దీ య న తో చి వ్త ం క ర్ యం. బి. నెజోపి, వి. యస్. అప్రే, అ గ ర్వా గారు సహాయకరులు గ నుండిరి. విద్యురును గలసి చివ్తంకరుగారి ఆద్యభూషణ ముద్రణాలయమున ‘కేసరి’ ‘మహారాట్ర’ పత్రికల ముద్రించుటకు ప్రారంభించిరి. కొల్హా పురం లోని బా యగు శివాజీరాజుగారి యెడ, భారీ భారీ వదుర్పులు తీరమువిమర్శించెను. మహావ్యమునకై దావా వి తిలకేంద్రుగారు చనిపోయిరి. తిలకుగారును, అగర్వాగారి నిందితులని నిరూపింపబడి చెరిసాల్గుమాసముల ఖైదువిధి. తిలకుగారు నిష్పాదములపాలగుట కిదియే ముందటి

గో భయపడి తిలకు యేమై దేశభక్తికార్యముల లో వెనులేకు. 1884 లో పూనాయందు దక్కను వి ద్యావధి మననదోకటి, ఆయనయూ, నెజోపియుగల సిస్టామింప ప్రాసెసురు వి. బి. కేల్కార్, ప్రాసెసురు ధ రప్, ప్రా యం సి. గోల్ గారుల వీరితోజేరి. అప్పుడు 1885 లోను విద్యావధిసంఘము క్రింద నుకనీర్దమ గు షెర్లకొల్లాల ప్రారంభి పబడెను. అందు తిలకు 1890 వరంధముల్లియుండెను కిదల కొన్ని అంతర్విద్ర ములవలన సంధ్యము నడుమకొనెను. ఆగోళాల యందు తిలకయును, గణితశాస్త్ర ఇనందును, సంస్కృత మునందునకసాయన శాస్త్రములందును అపార ప్రజ్ఞా కాళమునును ప్రాసెసురుగనుండెను.

1889 లో గాగ్గరే, కేసరి, మహారాట్ర పత్రికలచేటికొదకులైరి. ఈ రెండుపత్రికలు భారతరా

జ్యాంగమునందు రాడికలపక్షము ననుసరించి, ప్రచారమును బొంది ప్రజలమన్నన బడయుచున్న విధ మెల్లరకును దెలిసినదే.

బాలికల పరపుష్కమగీరమనకు యుక్తవయస్సును గూర్చిన విల్లుదచ్చివపుటు తిలకు యట్టివిషయములలో ప్రభుత్వ కానకము లేమియునుచేయరాదనియు, హిందూసంఘమున కా విషయములలో సామ్రాజ్య సాంకేతికయైన ప్రతిఘటించెను. ఈసంఘర్షణములన పూనాలో కాన్వెన్యేటివు లిబరలు పక్షము లు రెండు బయలుదేరెను. ఈసమయముననే ఆయనవేదము లేకా లము నాటివోయని పరీక్ష జేసి ప్రారంభించెను. అం దాయన జేసిన పరీక్షయందు ఋగ్వేదము క్రిందకు పూర్వము 4 వేల సంవ త్సరముల క్రిందజీవినయి గానించిన సిద్ధాంతమును పాశ్చాత్య విద్యాంశుల మన్నన బడసెను.

తిలకుజేసిన ప్రశంసనీయ కార్య మొకటిగలదు

బరోడా సంస్థానములో నెటిల్ మోటు కాఖయందు ఆయన మిత్రుడు ర॥ సా॥ యక్. యస్. బావల్ అనునాయన యుండెను. ఆయన లంచములుపుచ్చుకొనెనని కేసు జేయబడె ను. మిత్రుడగుటచేత తిలకు ఆకేసులో కక్షిసంతకు భారవోసి వాదించెను. ఇట్టి ఆప్రతిమానము న్యాయవాది సామర్థ్యమును, ఉదార స్వభావమును గాంచి అందరకు నులోపించిరి.



భారతరాజ్యాంగ క్యవహరముమదు ఆసక్తిగలవాడై ఆ యన దేశీయమహాసభతో సంబంధమును గల్గించుకొని, దక్క ను స్టాండింగ్ కమిటీకొన్ని సంవత్సరములు కార్యదర్శిగ నుం డెను. బొంబాయి రాష్ట్రీయసభ మొదటి 5 సమావేశములును అయినయే సమావేశ పరచెను. బొంబాయి కా సనసభకు రెండుసార్లు ఆ యన సభ్యుడు గ నెన్నుకొనబడెను. బొంబాయి విశ్వ విద్యాలయ సభ్యుడుగ నుడ నుండెను. 1895 లో పూనా స్థానికసమాఖ్యలకగ నెన్నుకొనబడి నుండిరి గాంచెను. 1897 లో మహారాష్ట్ర వి గ్రాహకరుడగు శివాజీ జన్మదినోత్సవము నాయన సభాప ప్రారంభించెను. ఆసంవత్సరము మార్చి 18 వ తేదీ శివాజీ రాజ్యాభిషేకదివసమున జరిగెను. ఆరోజు జరిగిన ఉత్సవమును, పాఠమును బోధనను కార్యక్రమనిడిక మం తయు కేసరిలో ప్రకటింపబడెను. 22 వ తేదీన రాండు, లెఫ్టి నెంటు ఎయిర్ల్యుగాల హత్యలకు కారణము కే. కిగిని న్యాయమని భావించబడి బొంబాయి పభత్యుడువారు, తిలకు గారివై రాజ్యదోహము క్రింద నేరము మోపబడెను. అయినను జూన్ 27 వ తేదీ రాత్రి బొంబాయిలోఅరెస్టుజేసిరి. మైసోర్ల వారుచుడ ఆయనను బానిసనిగాద విడుదల జేయరైరి. ఆ స్థు 2 వ తేదీన విచారణ ప్రారంభమాయెను. మరల నింకొక సారి బానిసనివిడుదల కోరబడెను. జులై 1 తియ్యి కిడుదల జేసెను. జూలై 1 ఆధిక సంఖ్యాకు లీయన నిందితుడని నిరూపింప జడ్జి యియ్యుకొని 18 మాసములు కి తీయబడించెను. మైసోర్ల ఆస్పీలును ప్రీవీ కౌన్సిలు ఆస్పీలును కొట్టివేయ బడెను. ఇం గ్లాండు లో తిలకు మిత్రులుగ ప్రాసెసురు మహ్యముల్లగుగారును, క్లియం వాంటుగుగారును, విక్టోరియారాణికి విన్నవింపగా దానివై 1898 సెప్టెంబరు

6 వ తేదీన ఆయన విడుదల జేయబడెను. పిదప ఆరమాసములు ఆయన విశ్రాంతిగొనెను. 1900 సం॥ ములో శివాజీజన్మదినో త్సవ మహాఘముగ నుంపబడెను.

ఇట్లు ప్రజోపయోగ కార్యములజేయుచునే ఆయన వేద ముల ప్రమాణమును, మూలమును పరీక్షించుచు వేదకారుల అ నాద్యుకాము ఆర్కిటిక్ ప్రాంతములందని నిశ్చయించెను. ఇ దివరకు ‘ఓరియంట్’ అనివాసెన పుస్తకములో జ్యోతిశాస్త్రుక రీతునుబట్టి వేదము లనాదని ఆయన నిశ్చయించెను. ఇప్పుడే ఆ డ్యుటిశక్తిసిద్ధాంతమున కెన్నియో దృష్టాంతముల జూపి ఆ యన పాశ్చాత్యులచే శాస్త్రప్రచారము పరీక్షిజేయగలవాడని మెచ్చుకొనెను.

మరల తిలకుగారికి కష్టపురోజులు వచ్చెను. పూనాలో గద్దాయగనుండి శ్రీబాబామహారాజు చనిపోవుచు తిరుటుంబ మునుగూర్చి యారద్యమయములు యాయనను జూచుచుండ వలసినదిగా ఒప్పుగించియెను. అందు విరోధుల ప్పు తిరుములవల న ఆయనరాజభార్యా తిలకుగారివై యెన్నియో అసత్యా రోపణలుజే. అంచముపుచ్చుకొన్నట్లును ఫ్లావోరి జేసిట్లును కొద్దు లో క్రిమీలు వాదెచ్చెను క్రిందిగోర్లు 18 నెలలు శిక్ష జేయగా నెవన్నుజడ్జి అప్పీలులో 6 నెలలకు తగ్గించబడెను. తిలకు చారి త్రమునందు కళావ మేమాత్రిమ లేదని జడ్జి అభిప్రాయపడెను. ఇట్లుజెప్పి ఆయనకై కేరము నెలపకాలక మైసోర్ల ఆయనను విడుదలజేసెను. ఈ విషయమున ది బైలుపడెనపుడు అగ్ని పరీక్ష నొందినవానివలె తిలకుయొక్క సచ్చాత్రిమ లోక ప్రకృధ మాయెను.

రాజకీయజీవితము

తిలకు 1905 నుండియు యెక్కువగ రాజకీయకృత వారములలో పాల్గొనెను. ఈ సంవత్సరములోనే బెంగాలు విభజనమును కర్షకుపభువు గానించెను. దానితో బెంగాలునందు స్వజాతీ ఉద్యమము ప్రారంభమాయెను. అయ్యది ప్రతిరాష్ట్రీయ నకును ప్రా కె. జ. బా తీ య జీవితప్రబోధము గల్గెను. ఈ బెంగాలు విభజనాందోళనమునందు తిలకు గారికి మంచి గతకాళము జక్కెను. ఈ ఆందోళనతో భిక్షునివిధా నముయొక్క గొప్పలోపము వెల్లడియాయెను. 1905 వ సంవ త్సరము కాళి లో గోల్డే గారి యభ్యుత్థతను జరి గిన దేశీయమహాసభయందు, రాజకీయప్రచార మేదిజరిగెను కాంగ్రెసు బహిష్కారసాధనము ప్రయోగింప వచ్చునని అంగీక రింపబడెను. దీనినే తిలకుగారు, దేశీయసృజకమాభివృద్ధి కవసరమని యెప్పుడును బలపరుచుచుండెను. ఇందుకనియే కలకత్తాలో కాంగ్రెసు జరుగుటకును 1906 సంవత్సరాంతమునకు తిలకు గారిని ఆధ్యక్షుగ నెన్నుకొననలెననివిజ్ఞాపనద్రవ్యము దేశకంత యును సంచారముజేసెను. కాంగ్రెసు తిలకుగారికిండికి వచ్చుట యన్న మితవాదులు భయపడిరి. దాదాభాయిగారు ఆధ్యక్షత వహించెదరని ప్రకటింపబడెను. అప్పుడు కిది వత్సరముల దాదా భాయి ఆధ్యక్షుడని విన్నపుడు తిలకు విసమ్రుదాయెను. కలకత్తా కాంగ్రెసు విభజనములలేకుండ జరిగెను. బహిష్కారసిద్ధాంత మంగీకరింపబడెను. భారత రాజకీయములలో మున్నందుగచ్చి యువకులకు స్వరాజ్యమే ఆద్యముగనుండునటుల జేయబడెను. ఆకాంగ్రెసునందు స్వరాజ్య, బహిష్కార, స్వదేశీ, జాతీయ విద్యలనుగూర్చిన తీర్మానములు గానింపబడెను. మహావత్సరము 1907 లో మారతు కాంగ్రెసు సంధి విభేదములు గల్గెను. కలకత్తాకాంగ్రెసు తీర్మానములు అంచించి దమని ఈమీనియకున్న మారతు లో కాంగ్రెసు ఆభి త్తుని యెన్నిక ప్రతిఘటించబడునని తిలకుగారును జాతీయ పక్షమువారును, అరవిందస్థాను ఆధ్యక్షులను కథజేసి నెల్వి రి. కాని మారతు మితవాదులు జాతీయవాదుల ప్రార్థనల నిర్ల త్యముతో జూచుచుండిరి కాంగ్రెసు సమావేశమాయెను. మితవాదులకును జాతీయవాదులకును ద్వైలుటలు వచ్చెను. తిలకు ఉపశ్వాసజేడిక నెక్కి సభనాపురల జే ఉరలేని గం భీరముగ మువ్వసింపునపుడు, ఆయనను క్రింద దింపుటకు బలప యోగము జేయగా జాతీయవాదులు పగుడి అడ్డుపడిరి. అంత టిలో కాంగ్రెసు కలరితో ముగిసెను. మరల మితవాదులు అల వాదాదులో సమావేశమై కాంగ్రెసు నిర్మాణమును గానిందిరి. జాతీయవాదులును మరల సమావేశమై మితవాది నాయకులతో సంభవించి కాంగ్రెసును పునరుద్ధరించుట కోక కమిటీని నిర్మయం చిరి. ఈ కాంగ్రెసు అల్లల నాగగనే మువ్వమన్నున బాంబు గోల వచ్చెను. దక్కా జిల్లా మేజస్ట్రేట్టు ను యె కతో కాల్పిజేసిరి. ఇది మారతు కాంగ్రెసుకు రెండురోజులు ముందు జరిగెను. దీనితో జాతీయవాదుల నిష్పంధము తెక్కువాయెను. రాజదోహముక్రిందనుకన్యానకులభావనాప్రతిల సంపాదకుల

నిర్వహణ లెక్కవాయెను. అప్పుడే బొంబాయి కాసునభ
పూసాలో సమావేశమై రాజద్రోహకారుల యొక్కణము
టకు తీర్మానించెను. తలకుంటి రాజకీయవేత్త, జాతీయవాది
శ్రీభక్తవల్లభులూ బొంబాయికి తప్పక తలకుంటి పరంజి
వైగారు 'కాల్' పత్రికలో రాజద్రోహము ప్రాసంగికము
నైనను విచారణకు లోబడుట. విచారణలో లోపములు
జేయుటకు తలకుంటి పూసానుండి బొంబాయికి వెళ్ళెను. అచట
అయినను అరెస్టుజేసిరి. 124 (ఎ) 158 (ఎ) సెక్షన్లక్రింద
చెడు ఉత్తర్వులక్రింద నెరవలు మోపుడెను. 1248 జూలై
18 వ తేదీ విచారణ ప్రారంభమాయెను. మూడు చార్జీలు తెలు
డెను. తలకుంటియును వాదించుకొనెను. కాసునభుని చేతుగా
వ్యాసముల భావనాంతరీకరణములు సరిగా వని
వైటబడెను. కాసునభుని సాక్ష్యములజూపి, నందింతుడని
జానీపర్చుచుగా యునంజ్యముల ద్వీపాంతర వాసులు,
నయినాపాయల జరిమానాయు విధింపడెను. శిక్షచెప్పకు
ముందు యింక నేమి జెప్పనడుదాయని యడుగగా (చార్జీ
నిర్ణయమెట్లున్ను నేను నిరపరాధని యింకను జెప్పెదను.
విషయనిర్ధారణ జేయుటకు ఆత్మకల్పితములను నేను
పాటుటకు ఉద్ద్యమము, నేను నేనెప్పుడు నుండుటచేతగాక బాధా
నుభవము గల్గుటచేత కృత్రిమమునని భవదేవుగ వచ్చును
అని చెప్పెను. తలకుంటి నిమండలేతు పిరి. అచట
ప్రభుత్వమువారు శిక్షను విడిచివేయగ జేసి, జరిమానా
ను ఇల్లించెను. అప్పటి ప్రీవీకౌన్సిల్లో కూడ కొట్టివేయబడె
ను. అయిన సుప్రార్థముగ నీశిక్ష ననుభవించవలసివచ్చెను. తలకు
మునోరయ్యెను బహిష్కరణములగాంచియే ఆయన విద్యాధిక్యత నె
యనివారు విచారముబొందిరి. అచట శిక్షకు ప్రార్థిక వనభ
వించి తలకు మరల 1914 వ సంవత్సరమున క్షుద్రానను తిరిగి
వచ్చెను. అప్పటికి క్రొత్తపరిస్థితులు గల్గెను మహా సుగమము
జరుగుచుండెను. ప్రజల కొక ఆశగా న్నించెను.
అతివాది మితవాదికములై క్రమమాయెను హోంరూలు
సిద్ధాంతము సర్వోచారమును బడసెను. హోంరూలు
ఉద్ద్యమమునే తలకుంటి, కేసరి, 7 మహాత్మా సత్యజిత్
నందోపిందీ, అనేక ఉపవ్యాసముల గావించిరి.
1916 జూలై 28 లో తలకుంటి వచ్చిపూర్తియాయెను. ఆ
రోజు జరిపి జమీన్దార్లతో సంధిపై ఒడంబడికను తల
రూపాయలసంచి బహూరించిరి. జమీన్దార్ల ప్రభుత్వము
వారు 10 వేల రూపాయల కొక సర్వీసర్వీస్ నుండుటకు
సెల్యూటేషన్, 40 వేల రూపాయలతోపాటు చెక్కు
నలు సెల్యూటేషన్లను కొదువును తాకియను పిరి. ఆయన
హోంరూలను కూర్చి అహమ్మదు నగరులోను తెల్లములోను
గావించిన యువవ్యాసముల ఫలితము ల్గడి. ప్రెసిడెన్సీ మేజి
స్ట్రేట్లు ఆ ఉపవ్యాసములందు రాజద్రోహములనని నిర్ధారించెను
గాని, మోక్షార్థులారు అని రాజభక్తి పూరితములను కేసు కొ
టివేసిరి. ఈ ఒక్కసారి తలకుంటికి శిక్షయును జేయబడెను.
పిదప లక్నో కాలగెనులో తలకుంటి ప్రాముఖ్యత గావించెను.
తలకు 1917, 18 సంవత్సరములలో జరిగిన దేశీయ కథలకు తలకు
గారు వెల్లి స్వరాజ్యసంఘమును జాటిరి. 1918 వ సం॥ అక్టో
బరు మాసాంతమునకు పిరాయిత్తులూ వాదించుకొనటకు
లండను జేరిరి. అచటనున్న స్ట్రాన్లును మీరు భారతదేశ మోక్ష
మునకై గలిపిన కృషి కర్మసాటిము. హిందూదేశ మోక్షము
నకై తత్సంబంధమును వాక్యముల నచ్చుకేయించి కాగితముల
నచట పండితాచార్యుల మహాద్రోహము జేరిరి. మరల 1919 వ సం॥
నవంబరు మాసార్ధం భిక్షాన జన్మభూమికి జేరిరి.
వారు వచ్చిన కొలది నముల తి పార్లమెంటులో
నూతన చట్టనిర్మాణము పూర్తియాయెను. ఇచ్చటి సంక్లిష్టకర
ముగ లేదని ఆయన ప్రజలకద్రోహించుచుండెను. ఆయనకొను
జీవించుకొను తక్కువలేమండెను. కేరళ మధ్యస్థ యెక్కు
వాయెను. ఆయనయోగి 1920 వ సం॥ అగష్టు 1 వ తేదీని యా
జేమానును విడిచిపొయెను. ఆయన గీతరవాక్యము
ఆధ్యాత్మిక పటిష్టతను జాటుచున్నది.
ఆయన రాజకీయజీవితము అదర్శప్రాణమైనది. ఆయన రాజ
కీయసిద్ధాంతములను గాఢముగా నుండు అనునది భక్తవా
యెను. ఇచ్చట గాఢముగా నుండు చెలలలోనుండ జేయు
రయ నానుకుడలేక భిక్షువునగునని నోవుచున్నది.
సర్వకాలములకు సరిపోవుటకు నచ్చుకొనుచు కృత్రిమ
మాగ్గుల ననసించిన యాదివాడములకు తావుండదుగా!

సాట్లడులో గని ప్రేరి 6 గురు వనిపోయిరి. ఇద్దరికి
గాయములు కలిగిరి.

మదరాసు కార్పొరేషను

ప్రత్యేకసమావేశము.

నన్ను పాఠశాలకామార్-గ టులకు కార్పొరేషను భవనము
నందు 15 వీ. త్యాగరాజు కెట్టిగారి ఆగ్రాసాధిపతియైన
ప్రత్యేకసమావేశము కూడెను. సుమారు 25 మంది సభ్యులు
వచ్చియుండిరి.
సభ్యులూని మురుగుకాలువల ఏర్పాటునిమిత్తమై
ప్రత్యేకింపబడిన రూ 145.60 లక్షలకు బదులు కేవలమనగరమై
నివాసికై ప్రస్తుతము రూ 25 లక్షలను నిధిముగ వినియోగించ
గూడదను చిత్తుతీర్మానము 15 మంది సభ్యుల అనుమతిప
దలచినందున ఈ ప్రత్యేకసమావేశ మనసరయ్యెను ప్రారంభ
మున అధ్యక్షుడు చెప్పెను.
సైవల్ ఎంజనీయరు మేజిస్ట్రేట్ గారు మురుగుకాలువల ఏర్పా
టునిమిత్తమై అత్యవసరముగ రూ 35 లక్షలు కావలసియుండు
నని తెలిపిరి.
ఆర్. వడగోపాల నాయుడుగారు రూ 25 లక్షలను
ప్రత్యేకింపలేనని యివ్వబడింది.
కేసరియూ రూ 35 లక్షలు కావలసియుండు ననియు,
నామానలు కూలి, మున్నగువాని కేర్పాటు చేయుటకైనను
రూ 35 లక్షలకు తక్కువ ప్రత్యేకించిన లాభము లేదనియు
సైవల్ ఎంజనీయరు చెప్పెను.
కే వ్యాసారావుగారు రూ 35 లక్షలను ప్రత్యేకింపవలె
నని యుపసాదించిరి. టి. వరదరాజులూ కామడూగారు రామోదం
దిరి. మదగోపాలనాయుడుగారు రీసవరణంగీరించిరి. కర్నూలు
జెన్టీగారు తీర్మానమును, నవరణము కూడ ఆమోదించుచు నిట్లు
చెప్పిరి.
మొదట నిర్ణయించిన కార్యక్రమమునం దేమోతమును
మినహాయించుచు యుక్తముగ లేదు. మదరాసులో మురుగు
కాలువల నిర్మియు వానియేర్పాటును భయమును పుట్టించు కట్టు
న్నవి. నగరముందలి జనుభుక్తి హెచ్చుట లేక. ఏయడు,
సామాను పది పదునై పేలమంది చనిపోవుచున్నాడు. మంచి
మురుగుకాలువయేర్పాటు ఉన్నయెడల ఇన్ని మరణములు
సంభవించవు. కనుక ఈ ఏర్పాటును కావించుటకు సై
వల్ ఎంజనీయరుకు తగినంత డ్రవ్యము నొసగవలెను.
అధ్యక్షుడు:— డ్రవ్యమును తగ్గింపలేనని సభ్యులు కొ
రుచుండిని నేను తలంచుటలేదు. క్షయము లిగ్గడినూ నలు
కనించుచున్నది. పరితగదు. ప్రస్తుతమిరేక్షులతో ప్రారంభిం
తము, పనిజరుగుకొలది ప్రతిసంవత్సరమును మనము ఇంకను
డ్రవ్యమును అందులకై క్షయపరుపకవచ్చును.
కర్నూలుజెన్టీ:— పనులకొద్దికొద్దిగ జరుగుచుండున నా
కు సమర్థముగ లేదు. ఏర్పాటులన్నియు మొత్తముమీద జరు
గుట లాభకరము.
ప్రస్తుత మొత్త కావలెనో అంత మొత్తమును ప్రత్యేకించిన
చాలునని జి. వి. నరేంద్రుగారు తలచిరి.
సంపూర్ణ కార్యక్రమమునకు కార్పొరేషను అంగీకరించి
నను ప్రస్తుతము 10 లక్షలను ప్రత్యేకింపదగునని మహమ్మదు
ఉస్మాను సాహెబుగారు నూదించిరి.
అధ్యక్షుడు:— ఈ సంవత్సరపు బడ్జెటునందు రూ 14 ల
క్షలను వాహారింజితిమీ, పనిజరుగుకొలది డ్రవ్యమును ప్రత్యేకించు
చు, అవసరము జరుపవలెనని ఎంజనీయరుగారు కామడూగారు
యెను. ఈ సంవత్సరము రూ 14 లక్షలపని చేయుదుమని సైవల్
లో ఎంజనీయరు చెప్పెను. అందుచేత ప్రభుత్వమువారు తమ భా
గమున కీయవలసిన రూ 7 లక్షల నడిగితిమి. కొంత స్థితికాలము
లోపుగ, పనిని ముగించుకొనుమమై సభ్యులూ సైట్టి భేదాభి
ప్రాయమును లేదని తలంచెదను. సైవల్ ఎంజనీయరును ఈవి
షయమై సమాధానమును గోరగా ఇత డిట్లు చెప్పెను: కార్పొ
రేషను మురుగుకాలువల యేర్పాటున కంగీకరించెను. అరసర
మైనపనులకు రూ 115 లక్షలకునని మదింపు చేయబడెను. కను
వుల భరిం గగినదన, అంత్యమునా కాదని తరువాత విడిత
మొడి. కనుక ఇక కార్పొరేషను ప్రత్యేకింపవలసిన రూ 90
లక్షలకు మార్చిమే. నేను అనగరముగ చేయవలసిన పనులను ప్రా
రంభింపవలెనని ఎంచెదను. నవరణము మురుగు కాలువల నిర్మి
తగగుగ లేక. అన్ని పనులను చేయుటకు ఆలస్యముకట్టును. ఆల
స్యము కట్టుపనులను మొట్ట ప్రారంభించి వానిని ముగించినకే,
నగరమునకును, కార్పొరేషనునకును లాభకరముగ నుండును.
అడిగిన డ్రవ్యమునంతయు నచ్చి, కూలిలనిచ్చి, మిగిలిన పను
లకు కేర్పాటుచేసిన ప్రగరమున కంటికినీ చుంచుచుగుండుకాల

ఆ స్తిక మహాశయులకు విజ్ఞాపన

ఈదక్షిణ హిందూస్థానమునందు ప్రాచీన కాలమునుండియు
బ్రసిడించెడిన క్షుద్రాసంస్థానములలో నొకటగు మైసూరు పురము
నందు రామమందిర మొకటి నాచే బ్రతిష్ఠితమై యిప్పటికి
సుమారు 28 సంవత్సరములనుండి భక్తాగ్రేసరుల సహాయనా
ప్రతి సంవత్సరము శ్రీరామోత్సవము తప్పక జరుపబడుచున్నది.
ప్రస్తుత మామందిర ముందువోటు చాలచిన్నదిగ నుండుటవలనను
ఉత్సవాలోకం క్షతానాలముతో వచ్చు నెయ్యారు భక్తజను
లకు నిశఃకారము చాలమి నొకవికాలప్రదేశంబున నమృందరము
స్థాపించిన బాగుండునని యనేకులు భగవద్భక్తు లాజ్ఞాపించు
చుండుటవలనను నదియ రామాజ్ఞాని తత్పరతనుభవభాగం
బున నొక విస్తీర్ణమైన వివేకమును మైసూరు (బ్రహ్మబోధ) వా
నదనందు సతి నుభక్తయమునకు గొంటిని.
అందు నుండినంత శిశుకాలముననే శ్రీరామమందిరమును
పునఃప్రతిష్ఠియు చేయవలసి యున్నందునను, ఆ కార్యమునకు
సుమారు 25,000 రూపాయలు కావలసియుండుట చేతను,
అంతమొత్తమును నొక్క మైసూరు రాష్ట్రమునందే జరుచేయ
సాధ్యముకాదు గనుకను, మద్రాసు మొదలైన ముఖ్యపత్రము
లందుండు భక్తాగ్రేసరులు దయ తమ కీర్తిలబ్ధిని డ్రవ్యసహాయ
మొనరించి ఇంకను తమ స్నేహితులు మొదలగువారిని ప్రోత్సహ
పరచి వైకార్యమును బూర్తిచేయించి శ్రీరామలక్ష్మీ సంతోషార్థ
ఆనందములకు పాత్రు లగుదురని ప్రార్థించుచున్నాడను.
శ్రీరామ సేవాసత్వదగు
గానవిశారద బిడారం కృష్ణప్ప.
మైసూరు.
వలను నిర్మించుట కెంతకాలము కట్టునని డాక్టరు మల్లయ్య
గారు ప్రశ్నింపగా ఎనిమిది సంవత్సరములు కట్టునని సైవల్
ఎంజనీయరు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.
డాక్టరు మల్లయ్య:— కొలంబియా మురుగుకాలువల
విషయమై నేను చదివియుంటి. అచ్చట ఏర్పాటు లిక్కడి
కన్నను విరివయ్యెను. అతిశీఘ్రకాలములోపుగ నచ్చటి పనులు
ముగిసెను. మదరాసు నందును శీఘ్రముగ పనులను
చేసిన మరణములసంఖ్య తక్కును. అందునుసంవత్సరములకు పని
ముగించిన, ఏబదికేలమందిని చంపినవారు మగుదుము. కనుక ఈ
పని నెంత శీఘ్రముగ చేసిన, నంత ప్రయోజనకరముగ నుండునని
తలంచుచున్నాను.
సై. ఎంజనీయరు:— నా కన్నీ కనకుల నొసగిన, ఆరు
సంవత్సరములలోపుగ ముగించెదను.
ఇట్టి వాగ్దానములవలన లాభము లేదనియు, ఇదివర కనేక
మారులు తొదంగా పనిముగించెదమని చెప్పియు అట్లు చేయలేక
పోయినయెను, డ్రవ్యము నొకేమారు నొసగుట యుక్తము గాదని
యు శివపకాశ మొదలియారుగారు తలచిరి.
బార్డిటవునులో మరణము లధికముగ నున్నందున మొట్ట
మొదట బార్డిటవునులో పని ప్రారంభింపవలె నని మహమ్మదు
ఉస్మాను సాహెబుగారు కోరిరి.
అంతట డాక్టరు మల్లయ్యగారు రూ 90 లక్షల ఏర్పా
టునకు కార్పొరేషను అంగీకరించుచు పనియంతయు 6 సంవ
త్సరములలో ముగింపవలె నని కోరుతీర్మానము నుపసాదించిరి.
ఓ, తక్షణకాలం కెట్టిగారు ఈ తీర్మానమును సాధించి
చిరి.
ఉస్మాను సాహెబుగారును తీర్మానములను సాధించుటలో
మాటలాడిరి.
వ్యాసారావుగారు తమ రూ 35 లక్షలరాష్ట్రమున
నుపసంహరించుకొనిరి.
అధ్యక్షుడు:— మన మీ తీర్మానము లందినవో
పనిని 6 సంవత్సరములలోపుగ ముగింపుమని ముద్దిగాని
కోరవచ్చును.
అంతట డాక్టరు మల్లయ్యగారి తీర్మానములకు
సైట్టిగా అంగీకరింపబడెను. ముగ్గురుమాత్రసకూలముగ
నుండిరి.
సభ ముగియనప్పటికి 6.30 గంటల
P II సర్వన్ - టిడు
అను రంగును, తేక వార్నిషును పనులకు
ఉపయోగించవచ్చును.
BEST & Co Ltd
Post Box No 63 Madras

వలయును. స్వయంనిర్ణయాధికారము ప్రతిజాతికిని గలదను సత్యమును ఎల్ల రంగీకరింపవలయును. పరాధీనతను బోధించి, వివిధ జాతుల స్వపరిపాలన స్వాతంత్ర్యమును గుర్తించవలయును. వివిధదేశీ పాలకుల హృదయమునందు పరివర్తనము గలుగనిది, కలహము లంతరింపవు. నానారాష్ట్రసంఘముల బోలుసంఘముల నెన్నిటి నేర్పరచినను, ప్రయోజనముండదు. యుద్ధము లక్కరలేదను భావము జనసామాన్యమునందు వ్యాపించియున్నది. ఆ భావము పాలకులలో గూడ వ్యాపించిన గాని, యుద్ధము లంతరింపవు.

విశాఖాభ్యుదయ సభలు

రేపటికినను, విశాఖపట్టణమునందు ఆఖరు భారత కాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీ గూడును. కి-వ తెదిన ఆఖరుభారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సభ గూడును. నాగపురపు సభయందు జరిగిన నిర్ణయము గూర్చి, ఈ సభయందు పునర్విచారణ జరుగను. ఈ సభలో నెలల నిర్ణయింతోరో దెలియదు. గజరాత్తునండియ, మధ్యరాష్ట్రముల నండియ, ప్రతినిధుల రారని కబురు పంపబడెను. మరొన్ని ప్రదేశముల నండి గూడ ఇట్టి వర్తమానమే పంపబడినది. బర్మా కాంగ్రెసు కమిటీ వారు తా మినభయందు పాల్గొనజాలమని దెలిపినట్లు, నేటి వార్తయొకటి దెలుపుచున్నది. దాను ప్రభుత్వము మాత్రము హాజరయ్యెద రని, తెలుపబడినది. విశాఖపట్టణమునం దెట్టి నిర్ణయము జరిగినను, సభకు హాజరు గానివారు తా మిందుకు కట్టుబడి మని దెలిపి, మరియొక సభను గోరవచ్చును. మరియొక ప్రదేశమున సభను జరుపవలయు నని, మహారాటా ప్రతిక గోరుచున్నది. ఏది ఎటులయినను, విశాఖపట్టణపు సభ వారు నాగపురపు నిర్ణయమును స్థిరపరుచుట ముఖ్యము. ప్రత్యేకసమావేశ తీర్మానమును విశాఖపట్టణపు సభ త్రోసివెంచునెడల, ప్రస్తుతవిషయస్థితి దొలగుట దుర్లభ మగును. కాంగ్రెస్ పక్షము సక్రమముగ నెఱవేరుట కష్ట మగును. ప్రత్యేకసమావేశము శాసనసభా బహిష్కార విషయమును మాత్రమే గాక, కాంగ్రెసు కాన్స్టిట్యూషన్ మొదలగు ముఖ్యవిషయముల గూర్చి నిర్ణయించవలసియుండును. అందుచే కాంగ్రెసు సమావేశము జరుగజేయదని నాటకపరిచెడివారు, దేశక్షేయమును భంగపరచిన వారగుదురు. స్వరాజ్యపక్షమువారు, ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశమును బహిష్కరించెదరనియు దాని నిర్ణయము రంగీకరింపరనియు, మహారాటా ప్రతిక ఇంకను చాటుచుండుట వివేకమును సూచించదు. కాంగ్రెసు సభను బహిష్కరించుటవలన, మితవాదు లెంతవలకుబడిని దేశమున సంపాదించిరో, స్వరాజ్యపక్షమువారును అంతటి పలుకుబడినే సంపాదించెదరు. ప్రజాప్రాయమనిన వెఱగొందుట, స్వరాజ్య సంపాదనకు మార్గము గా నేరదు.

ప్రెసిడెంటు హాజ్రింగారు

ప్రెసిడెంటు హాజ్రింగారికి ఆకస్మికముగ జబ్బు చేసెననియు, శరీరస్థితి అపాయకరముగ నున్నదనియు వినుట కెంతయు చింతించెదము. హాజ్రింగారు అమెరికా కథిష్టలులయిన పిమ్మట, ప్రపంచకాంతిని నెలకొల్పుటకు బ్రయత్నముల సలిపిరి. వాషింగ్టన్ సమావేశమును కూర్చుటకు వారే ముఖ్యకర్తలు. యూరపియను వ్యవహారములలో ఈ కృషి కలిగిజేసికొనక, వాని నెటులనయినను వెలుపలనుండి సర్దుబాటు చేయుటకు వారు పాలు

బడిరి. నానారాష్ట్రసంఘమునందు జేరకుండుట యం చేసి, బర్మెలీసు సంధిలో పాల్గొనకుండుట యం చేసి, అమెరికా కడుదూరదృష్టి జూపినది. లేనియెడల యూరపులో జనించిన సంక్షోభము నకు అమెరికా బాధ్యత వహించవలసియుండెడిది. తుర్కీసమస్యా కరిష్కారమునకు, అమెరికా తోడ్పడెను. యుద్ధనాకలను లగ్నింపవలయునని వాషింగ్టన్ సమావేశము గావించిన తీర్మానము వలన ఫల మున్నను లేకున్నను, నూతన దృష్టికథమును పాశ్చాత్య ప్రపంచమునకు గనుబటచెను. ప్రస్తుత సందర్భస్థితిలో హాజ్రింగారి శాంతి రక్షణ ప్రయత్నములు, మెలమెల్లగ యూరపియను జాతులను ప్రోద్బల పరుచుచున్నవి. జర్మనీ ప్రాచ్య వివాదమును గూర్చి అమెరికా గావించిన పరిష్కార సూచనలు తుదకు బ్రిటిషు వారిని ప్రోద్బలపరచినవి. ఇట్టి సమయమున, హాజ్రింగారి శరీర మస్వస్థముగనుండుట, అమెరికా కే గాక ప్రపంచమునకు గూడ విచారము గలిగించక మానదు. వీరు త్వరలో కోల్పోని, తమ కార్యక్రమమును ఎప్పటివలె నిర్వహించెదరు గాక యని, శాంతి ప్రయు లెల్లరు తప్పక గోరుచుందురు.

మ్యునిసిపలు సంఘములు : అద్రెసులు

మ్యునిసిపలు సంఘములు దేశభక్తుల కడ్రెసుల నిచ్చునపు డెల్లను, ప్రభుత్వమువారి ట్టిఖర్చును అంగీకరింప కుండిరి. ఇందునుబట్టి గ్రహింపదగిన విషయమేమి? దేశ నాయకుల గౌరవించుట కధికారుల కిష్టము లేదనియే భావించవలసి వచ్చుచున్నది. స్థానికస్వపరిపాలన సంఘములకు దేశ నాయకులను సన్మానించుట కయినను అర్హత లేనపుడు, స్థానికస్వపరిపాలనము నిర్ధారమగును. అధికారుల కాగ్రహము గలుగనునది తెలిసినను, మ్యునిసిపలు సంఘములు చాలవరకు దేశ ప్రముఖులను గౌరవించుచునే యున్నవి. నూతనజాతీయ ప్రబోధమున కిది ఫలితము. ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువును నిరంకుశమని ఎంచుకొనెదని సంయుక్త రాష్ట్రముల గవర్నరుగవారినుగారు కాకపూర్వలో నుడిచిరి. రేటుపేయర్ల లాభమునకు బంధి వచ్చెడి పనులకు దప్ప, రాజ్యము ప్రచారముకొరకు ప్రజల డబ్బును వినియోగపరుపకూడ దని, మానుగారు సలహా నిచ్చుచున్నారు. గవర్నరున కడ్రెసు నిచ్చుట మాత్రము, రేటుపేయర్ల లాభముకొరకే గాబోలు.

గానవిశారద బిడారం కృష్ణప్పగారి విజ్ఞాపనము

మై సూరు పురమునందు గానవిశారద బిడారం కృష్ణప్పగారిచే నిదివరకు ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీరామ మందిరము సంకుచితముగ నుండుట జేసి, విశాలప్రదేశమున దానిని గట్టింపవలయు నని భక్తవరుల కోర్కెపైని వారు తలపెట్టిరి. పురమధ్యంబున స్థలము సులభక్రయమునకు దీసికొనబడెను. మందిర నిర్మాణమునకు 25 వేల రూపాయలు కావలసి యుండు ననియు, రామభక్తు లెల్లరును ఇక్కార్యమునకు తోడ్పడవలయు ననియు కోరుచు కృష్ణప్పగారు పంపిన విజ్ఞాపనమును వేరొకచో ప్రచురించితిమి. ఇట్టి సత్కార్యమునకు, హిందవు లెల్లరు తోడ్పడ గోరెదము. కృష్ణప్పగారి గానవిద్యానైపుణ్యమును, వారి భక్తిపారవశ్యమును ఎరుగని వారుండరు. వారి యభీష్టము సిద్ధించు గాక.

శాసనసభా తీర్మానము

డాక్టరు కపాడియూ అను పెద్దయనుష్యునిదొంగసాత్తును గ్రహించిరను నేరము క్రింద, పోలీసు సూపరింటెండెంటుగ కార్తరు గారు అరెస్టు జేసిరి.

ఈ యారోపణ యసత్యమని దేలెను. ఇందుకు, సూపరింటెండెంటు గారిని శిక్షింపవలెనని కోరుచు, బొంబయి శాసనసభ వారికి తీర్మానము గావించిరి. ఈ తీర్మానము గతవత్సరమున జరిగెను. దీనిపై నెట్టి చర్య దీసికొనినని శాసనసభలో పెటిట్ గారు ప్రశ్నింపగ, ఇందు కవనరము తమకు గనుపింపలేదని ప్రభుత్వమువారు బదులుజెప్పిరి. శాసనసభల తీర్మానముల కెట్టివిలువ గలదో గ్రహించుట కీ నిదర్శనము వచ్చును.

దేశభక్తిగీతిములు

కీర్తికేళులును, కవివద్యులునగు భారతిగారిచే రచించబడిన గీతిములను బోర్డు పాఠశాలలో నేర్పుటకు, తిరునల్వేలితాలూకా బోర్డువారు తీర్మానింపగ, జిల్లా విద్యాధికారియు, ప్రభుత్వమువారును బంకిరాదని ఉత్తరువిచ్చిరి. దేశభక్తిని పురిగొల్పుట తప్పని, బ్రాహ్మసర్వశాఖవారు గూడ ఉత్తరువిచ్చుట జూడ, సంస్కరణములవలన గలిగిన లాభమేదియో గ్రహింపవచ్చును. స్వాతంత్ర్య సోధమునకు, ద్వంద్వప్రభుత్వ విధాన మెటుల తోడ్పడుచున్నదియు, విదితిమగును.

స్థానిక వార్తలు

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోలీసువారు సోదాచేయట

నెడు పగలు 12 గంటలకు చెచ్చెత్తి కి. వి. డి. యు. స్వేచ్ఛరు రామసాధం పిల్లగారన, లా కాజికి పోలీసుస్టేషను సమయమున స్వేచ్ఛరు మహమ్మదు యూసఫు సాపాబుగారన, పోలీసు కలయిన స్వేచ్ఛరు వెరుమాళ్లు కట్టిగారన ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమునకు వచ్చిరి. ఈ సంవత్సరము జూన్ నెల 22-6 తేదీ దినపత్రికను, జూన్ నెల 27-6 తేదీ వారపత్రికను ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటింపబడిన శ్రీమత జిల్లూరి రామమోహనరావు గారిచే వ్రాయబడిన 'స్వరాజ్యాస్తోత్ర' అను శీర్షికగల వ్యాసమునకును, శ్రీమత జిల్లూరి న్యాయరామరాజురావు పంతులు గారిచే వ్రాయబడిన 'సామెపాయయద్ధము' అను శీర్షికగల వ్యాసమునకును ప్రాతిపదికలుగా నూడి తీసుకోవోయిరి ఇంతవఱకు ఆరెస్టు లేమియు జరుగలేదు.

"చింతామణి" నాటక ప్రదర్శనము:— నిన్ని రాత్రి ఏలూరు శ్రీ సీతారామాంజనేయ శాటకసమాజమువారు 'చింతామణి' లేక బిల్వమంగళ యను నాటకమును ప్రదర్శించిరి. సభ్యులందరును వార్షిక ప్రభుత్వములెరి. బిల్వమంగళ పాత్రమును ధరించిన అద్దంకి శ్రీరామమూర్తిగారు తమ గానకళిమును మౌలికము చక్కగ బయ్యించిరి. ఆయన భార్య రాధవేణుమణి ధరించిన కూరల్ల అంజనేయముగారు భర్త అన్యమార్గముల బోవుచున్నందులకు జూపిన భేదము అపొంముగనందెను. ఇంతకు శాటకములలో నాయక పాత్రను ధరించుచుండిన కడియాల రత్నయ్యగారు యీ నాటకమున చింతామణి వేర్వొంగనపాత్రను ధరించి, ప్రభుత్వమున వేర్వొంగుటను, తుదకు నియోగియొంపుడు, భగవద్భక్తియు పరస్పర వైరదృష్ట భావములైనను చక్కగ ప్రదర్శించిరి. సుబ్బిశెట్టి పాత్రగదా యువ తోనీపుడు డకు పిలువెడు. ఈ పాత్రను ధరించిన కోచ్చెర్ల కోట రంగారావు గారు అచేవఱకున అనుభవ్యముగ నుండి మాటలయందు నిజముగా వైశ్యుడా యసించెను. నాటకము మొత్తముమీద బాగుగ నుండెను.

"ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులు":— కి మి 9 నాడు స్వరాజ్యపక్షి యాజమాన్యమున గోడ్డేహోలూర్ 26 తేదీ గునివారిము నాయకత్వము 5 గంటలకు యన్. సభ్యమూర్తి గారి ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితులు అను విషయమును గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. వి. రంగస్వామి ఆయ్యంగారు ఆభ్యుత్తర బహిం చెదరు.

కెన్యాభారతీయులు

బ్రిటను ద్వారతనమువారి పరిష్కారము

బాబూ రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు

కెన్యాభారతీయులు బ్రిటను ద్వారతనమువారి చేసిన పరిష్కారము నకు స్పష్టమైనది. భారతీయులను కనుగొనను ఆత్మగౌరవమునకు భంగము కలుగుతుండే బ్రిటిషు స్వాధీనమునకు దురుడుట యుచున్నందున విషయమును కనుగొనిచింపవలసిన అదను కలిగిందని బాబూ రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు జేపత్రికకు వ్రాసిరి.

దేవకీ ప్రసాద సింహగారి రాజీనామ

భారతరాజన సంఘపథ్యుడగు దేవకీ ప్రసాదు సింహగారు కెన్యాభారతీయులు వాడేయించు స్వాధీనమునకు సుబంధించిన అన్ని సుభములలోను సభ్యులకు రాజీనామాలును పంపిరి. (ఆంధ్ర)

శ్రీమతి సరోజినీ దేవిగారు

కెన్యా పరిష్కారము వారి దుర్భిమానమునకు కడకటి ప్రకటనము. ఆత్మగౌరవ వలనూత్రిమైన భారతీయ కింగ్మను మిగిలియున్నచో దుస్సహమగు నిబలాతీయ్యుని కారము నుండి తప్పించుకొనుటకు నిర్ధారణగా కడకటి ప్రతిభుటన మొనరించు నట్టి పాపమునకు వారి పురికొల్పకమాను.

బి. జి. హార్ని మరుగారు

పాపానంద్యులలోని సభ్యులకు కర్తవ్య బహదర సుతూ గారు రాజీనామా నియ్యవలెనని రైటుహానబులు వి. ఎస్. ప్రీని వాన కాశ్రీ గారు మున్నగు భారతీయులు ప్రస్తుతము లండనునకు రమ్మనందున రుద్రుడును కలయచున్నారు. "అధినివేషముల వారివందరిని యిండియాలో ఉద్యోగములనుండి తొలగించవలెను. వారముల వ్యాపారమును కలిగియును సాగించునీయ నుడదు. సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము రాజకీయ ఆర్థిక సభలు మున్నగు సామ్రాజ్య విషయములన్నిటిలో భారతీయులు సంబంధము కలదికొనవలెను. వానా కేక సభమునకు విన్నవించుటకు కర్తవ్యము. భారతీయులే వాడుకుడుగా నుండవలెను. మితవాదులు ప్రతినిధులయినందున లాంగులూటును చూపుచున్న కొలదిని వారి ఆక్షేపణలు నిష్ఫలము లగుచున్న నను సభిప్రాయ మిపుడు మితవాదివాడుకుల కందరిని బలపరుచుచు కేన్యానుమోదన" కాశ్రీ గారు మాంధ్రేష్టరు గార్డియన్ అబ్జర్వేషులకు విశేషముల తెలిపించెను. సమాధానపత్రమునందు తెలియాలని తెల్లకాతివారు సంకటములచేసిరిని దేవకీ ప్రభువు మార్నింగ్ పోస్టు పత్రికలో చేసిన ప్రకటననుబట్టియూడ ఎటులైన నచటి తెల్లకాతివారికి సంకృష్టిని కలిగించుటకే అధినివేషముల కార్యాలయమువారు ఆచార్యనకుడుయిండినియు భారతీయ ప్రతినిధులను వారు కడుచులకనగా చూచిరినియు వెల్లడించుచున్నది.

కర్. బయ్య సరసింహాకృష్ణగారు పీఠప్రభువును బట్టవలె పొగడించుచు లండను నగరమునందలి భారతీయుల కళ్యాణమును నాగ్రహము కలిగినది. భారతీయులను తెలియాలి ప్రత్యేక స్థానమునకు దురుదువిషయమున కప్పు మతవిషయమునకు నూడ పీఠప్రభువు భారతీయుల కనుసూచుగా మాటలాడ లేదని ప్రభుత్వప్రకటన (రైటు హేపరు)ను చదివిన ప్రియముగా తెలియవలదు. "ఈసమాధానము చాల లాభికరము భారతదేశపు పులికల విమర్శలు నిండ్యము లని" పీఠప్రభుత్వ ప్రభువుల సభలో (పార్లమెంటు) నొసంగిన ఉత్తర్యాసమును బట్టియే పీఠప్రభుత్వ చిత్తవృత్తి తెల్లగుచున్నదని జూలై 29 క తేదీని బి. జి. హార్ని మరుగారు లండనునగరమునండి కలిగినది. (హోంలే కానికల)

దేవాలయమునందు కొట్లాట

తిరువల్వేలి, జూలై 1:—రుంగునూరులందలి తీర్థస్వామి గారు ఆలయము తిరువల్వేలి జనుదెంచి దేవులపూజించ సమీపారముగా దేవాలయమునకు బని వెలుపలి ప్రాకారములందు ప్రదక్షిణ మొనర్చుచుండెను. అట్లరితేయవలెనను కలంపుతో కొండరు గర్భగుడిని ప్రవేశించి అచ్చటి ప్రసాదమును విరజిమ్మివైదిరి. అంతట నిరుపక్షములకు వారికిని తీర్థముగ పోట్లాట జరిగి కొట్టుకొనిరి. పోలికువారు తోక్యము క్రియచుకొనగా కరిగిగూడ తీవ్రమగు దెబ్బలు తగిలెను. ఇంతలో మున్యుంబిట్టె ఆరు పోలికులు ఇనప్పెక్కురు సాయుధులతో అచ్చటికి బని గుంపును చెడర గొట్టి స్వామిలవారి అగ్రనమును యధావిధిగ బంతులవట్టావట్టిరి.

హైకోర్టు వార్తలు

[గ. ప్ర. న్యాయ, రామేశంగండు]

నేడు హైకోర్టునందు జి. ఈ. రామభద్రాచారి, వి. రామమూర్తి, జి. అన్నామలైపిల్ల, ఎన్. కృష్ణభట్, సి. విశ్వనాథఅయ్య, అర్. నరసింహాచారి, వి. శ్రీనివాసరావు, కే. వి. కృష్ణారావు గారు హైకోర్టుకు రుగ్గ జేర్చుకొనబడిరి.

ఎగ్జారు కోర్టు

రెండవప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటు

[ఖాన్ సాహెబు లోడి సాహెబుగారు]

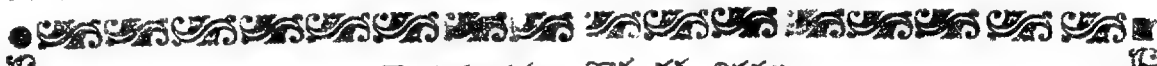
ఈ దినము స్వామివాదాచారి యను జోక కంసాల బ్రతునికే రెండవ (పె. మేజిస్ట్రేటు 6 మాసముల కఠినకర్మ విధించెను. తిరువల్లి క్లౌజి పోలికువేషము నుపేక్షాపెక్కురు తురినిని నయ్యకొవలముకొండ నేము వాదించి మేజిస్ట్రేటు కడకు తెచ్చెను. నిందితుడు ఇదివర కోకసారి మరయుకేనులో యా 50 ల జుల్మానా పొందియుండెను. ప్రస్తుతపుకేసులో ఫిర్యాది యగు మందరమూర్తి ఆచారి ఈ నిందితుని బాధమరది వెనుకటి కేసులో నుండరమూర్తి ఆచారిని నిందితుని నిక జుల్మానా చెల్లించియుండెను. జూలై 12 వ.తేది వాడు నిందితుడు యా 500 విలువగల ఒకజడబిల్లను ఫిర్యాదియొంటినుండి తీసికొని పారిపోయెను. పోలికువాగు తురినిని కంపాతూరులోని

పట్టుకొంటుండు కట్టుకొని జడబిల్లను స్వాధీనము చేసికొనిరి. నిందితుడు తననేరమును ఒప్పుకొనెను.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రధానసమావేశము:—ఈ సమావేశము డిసెంబరు 4 వ తేది మంగళవారము సాయంత్రము 4-30 గంటల సేతులలో జరిగెను. 1923 ఏప్రిలు కరిక్షణం చుట్టులైవార మూత్రము స్వయముగ రావచ్చున. దీగిలకు నవంబరు 28 తేదిలోగా దరఖాస్తులంపుకొనవలెను. ఫారములు సే నేటులగీసుతో దొరకును.

ట్రైబి కేసు రేటుపేయరుల సభ:—ఈ సేల ఈ దేశ తేదిసాయంత్రముల ఆనగంటలకు గంగవారిండ్ల మంటపములో జరుగును. తర్వాత 28 వ మునిసిపలు డివిజనులకు అభ్యర్థుల సేవల సెన్సు కోనవలయునది రేటుపేయరుల నిశ్చయించెదరు. అభ్యర్థులు నలుగురును, సభ్యులచ్చి రేటుపేయరులకు తాముచేసెడినేరకు తెలియజేయవలెను. (రేటుపేయరులు)

ఇంగ్లాండు స్కాట్లాండ్ల నందలి విద్యాలయ విధానముల కరిక్షించుటకు ప్రభుత్వమువారిచే విద్యార్థి వేతనమును జపనీ సేతుకేకనచ్చు కే. మహమ్మద్ బి. యే (ఆనర్స్) గారికి మలకార్ మన్సిమ్ జమీన్ వారు నిన్న తింగిల్లేటిది 50 వ నెంబరు గృహమున వి. జోగి యభినందనులకు సమర్పించిరి. ఇదివరకు ఆనెట్టిసభ్యులుగ నుండిన మహమ్మద్ సాదువాద్ గారిని తిరిగి ఆనెట్టిసభ్యులుగ పశ్చిమతీర నీలగిరి ప్రాంతములకును నెన్నుకొనవగుననియు తీర్మానింపబడినది.



రెండుమాసముల కొక చక్కనినవల

నవలలు! నవలలు! సరస్వతీ గ్రంథమండలి రాజమహేంద్రవరము

ప్రకాశకుడు:—అద్దేవల్లి లక్ష్మణస్వామి, సంపాదకుడు:—తల్లావజ్జల శివశంకరశాస్త్రి. వెలువడుగ్రంథములు కంగభాషనుండి యనువాదితములు మూత్రమేకావు. అట్టివానిలో నిరుపమానముగ నవియు, న్యకపోలకీర్తనలు లగు నిజాసాఫిక్—సాంసారిక్—చారిత్రక్—అపరాధపరిశోధకనవలలు, క్రమముగ జోకవానినెనుక నోకటి రెండుమాసముల కొకనవల క్యాలికోబయిండుతో వెలువడుచుండును. ఇంతటినుండి ముక్తసిద్ధులగు కలుపురుకవులచే గ్రంథములు రదియింక జేయుటకు నేర్పాటులు జరిగినవి. ప్రవేశమును రు ౧-౦-౦ మాత్రమే. పోస్టుఖర్చుగ, ప్రతిగ్రంథము చందాదారులకు రు ౧-౦-౦, ఇతరులకు రు ౧-౫-౦. ఇదివలకు వెలువడినది:—'ప్రేమసుందరి' ముందు రాబోవునది:—'చోరశిఖామణి' అద్భుతముగ డిటెక్టివ్ నవల. వ.కా:—శ్రీ వేంకటాచార్యకీర్తన కవులు మానమునకు మాయరూపాయలు పుచ్చుకొనెను, ముఖ్యముగ యగ్నిమేంటుకారము రెండుమాసములకొకనవల క్రమముగ వ్రాసియాయనందున వాపులను వాగిగంధనిలయునిచునుండి తొలగించడమైవది. ఇక వారికి మాత్ర నెట్టిగంధంధములును లేవు.

వేలం నోటి ను

శ్రీ పేరు మహమ్మదుపురం యస్టేటు వారికి చెందియున్న 3 మూడు అగ్రహారములున్ను వక మొఖాసాయున్ను, యీ దిగువ వుదహరించిన స్థలములలోను ఆయా తారీఖులను బహిరంగ వేలం లో అమ్మబడును.

నెంబరు	గ్రామముపేరు	వివరము	వేలం వేరుబడు స్థలము	వేలం తేది
1.	గంజాంజిల్లా శ్రీకాకుళంతాలూకా లోని కొమ్మువల్లు.	పర్మనెంటు సెటిలు మెంటు అగ్రహారం విస్తీర్ణం య 50 లు సీటి ఆధారము చెరువులు.	కొమ్మువల్లు	20-8-23
2.	గంజాంజిల్లా శ్రీకాకుళంతాలూకా లోని బొత్తడిశింగి.	డిటో	డిటో	21-8-23
3.	విశాఖపట్నంజిల్లా పాలకొండతాలూకా లోని వాండ్ర.	పర్మనెంటు సెటిలు మెంటు అగ్రహారం విస్తీర్ణం య 46 లు నాగావళి నది కాలువలు అధారం	పాలకొండ	23-8-23
4.	విశాఖపట్నంజిల్లా సాలూరుతాలూకా మామిడిముతా.	మొఖాసా విస్తీర్ణం య 380 లు 8 గ్రామములుగలది.	సాలూరు	27-8-23

యీకా వివరములు నిమిత్తం పేరుమహమ్మదుపురం యస్టేటు మేనేజరుగారికి దరఖాస్తు పంపవచ్చును.

శ్రీ దాబాతోట 18-7-23

శ్రీ ఎ. వి. భానోదీరావు, గార్డియను పేరుమహమ్మదుపురం యస్టేటు

కెన్యా తీర్మానము

భారతీయుల కష్టములు

ఇండియానుండి ప్రకటనము

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి తీర్మానము

లండన్, జూలై 30, రాత్రి 11-వః— కెన్యా భారతీయుల కష్టములను విమర్శించుచు వర్. థాన్ డెక్లరేషన్లు ప్రకటించుచున్నది. భారతదేశ ప్రజలకు అంతగా ఆకాంక్షించునదియైనది యనుకొని ఎవరయినా లేరు. అంతగా దూరనవసరము లేదు. ప్రత్యేక పాతినిధ్యము ప్రకటించుచు పాఠ్యములో నిదిగాని. ఉన్నత పాఠ్యమును ఇచ్చుచు గాదు. ఉన్నతాధ్యయనము అవునదిగాదు. మనమేమియుమై మట్టాడుచున్నామో దానిని చక్కగ గ్రహించవలెను. భారతీయులే ప్రత్యేక పాతినిధ్యమును గోరి. మింటోమార్లే సంస్కరణముల కాయనుండి కావలయు ననుచున్నారు. భారతీయులకు ప్రత్యేక పాతినిధ్యము కల్పించవలయు గాదు. వారి ప్రతిపత్తి లోపములేదు. భారతీయులగుడ అటులనే తలచెదరని నమ్మకము. ఏదైన నేమి వారి ప్రతిపత్తియు యూరపియుల ప్రతిపత్తియు ఒకటే.

పీఠభూములను గూర్చి తెలుపుచు ఇట్లు నడిచి :— భారతీయుల మొదటి నిజమైన, గాఢమైన, భావోద్వేగముతో నూడుకొన్నదైనను వస్తువులను విక్రయించువారు భారతీయులకే విక్రయించు అవకాశము గల్గిన చాల సంకీర్ణమే. ఈలావున పెట్టుబడిదారులను భారతీయులు స్వచ్ఛందముగా భారతీయులకు నిజమగుకష్టము వలసరిబంధము. కెన్యాకు వచ్చువారికి కెన్యా నిండిపోవువారి సంఖ్య ఎక్కువగా వలసరిబంధము దానంతట అకే పరిష్కారమును ఒక వేళ పీఠ ఆవారము నీయవలసినవచ్చు జాతినిద్యము లేకుండుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారితో కలహము చేసి పరిచయము.

పీలు ప్రభుత్వ ప్రకటనము

వలస సమస్య

లండన్, జూలై 30:— కెన్యా విషయమును గూర్చి భారతీయుల యభిప్రాయమును హార్డింజ్, చెల్మిస్లెడ్జ్ ప్రభువులు స్పష్టముగా తెలియజేసిరి. చాలవరకు కెన్యా సమస్య భారతీయుల యభిప్రాయముల చాల చిహ్నులతో గూడుకొన్నది. భారతీయులు వచ్చి కేంద్రములను త్రొక్కిరాజు అనెద రహస్యము ఉత్తరము అని కేంద్రములలో జెప్పిరి జీవనము గడుపుచున్నది. అధిక సంవత్సరములకు ఇతరులు కెన్యాను రావలెనని భారతదేశమునందున్న భారతీయులను చున్నాడు. వారికి జీవనము గడుచు సాధనములు చిక్కుకున్నచో భారతదేశమునకు వరలిపోయి అచటనే పట్టాభిషికి నుకూలములను తెదకి కొనవలెను.

కెన్యాలో ఉన్న పరిస్థితులందేనీ అందరి. సంకృష్టిపరచుట కష్టము. ఈసంకృష్టి అందరినూ ఎగిరినవియును. కెన్యాలో 10,000 కేంద్రములున్నాడు. 2500000 ఆఫ్రికనులు గలరు. 22000 భారతీయులు 82000 అభిజ్ఞులున్నారు.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు భారతీయుల లాభముల నిమిత్తము కత్తిరించునట్లే పాటుబడిరి. నాద్యారా భారతదేశ విషయమును సవిస్తారముగా సంఘటనలన్నిటిని తెలియజేసిరి.

చెల్మిస్లెడ్జ్ ప్రభువు జెప్పిన సంఘటనల మరల నేను నోకిరి చెప్పవలసి యున్నది. ఈవిషయమై దిట్టముగా కానున్న సభలో జెప్పియుంటిని. కెన్యా సమస్య యొక్క గాఢగాని, అనుభవములను భారతదేశమునందు మరల అతివాదులను బాధించుచున్నది కెన్యాలో చానమేపురుకున్న వారిక రుజువో జెప్పిరి. ఇదే వారికి ముఖ్యమైన దనిరి అట్లుగనో నేనీ సభయందు ఆవిషయమై ప్రస్తావించుటకు రాగూడదంటిని. భారతదేశ రాజకీయములందు ఈవిషయము అందరినూ గాఢమైనదే. దీనికి దృష్టాంతము భారతదేశ ప్రజలకు, పైట కవులను, సామాజ్య కాననగభారతీయులనులే.

భారతదేశము తరపున ఎంతమాత్రము అధికారిత్వము గాఢమైన భారతీయుల యభిప్రాయములను తెలియజేయుటకు ప్రామాణిక కావ్యము, ద్వారకదాస్ కావ్యముగల్గు వచ్చిరి. వీరు మనకు కంటికి అద్దము గట్టినటులు భారతీయులమనములను ప్రార్థి

తెలియజేసిరి. బ్రిటిషు సామాజ్యమునందు జోమినియనులతో పాటు సహజ భాగముగా నుంచవలెనని బ్రిటిషు సామాజ్య గౌరవమున, సాంప్రదాయమును సంపాదించుటకును భారతీయులను తలచుచున్నాడు. ఈసంవత్సరముల మనము నిజమైన మనము భారతీయుల ఆదర్శము అలాగింపవలెను.

కెన్యా తీర్మానములను బయలుపేరు ఫలితములు కెన్యా భారతీయుల కెంతయు సంబంధించును.

వార్డింజ్ ప్రభువు 1921 సంవత్సరపు తీర్మానమును నూచించిరి కాని భారతీయులు అతీర్మానమును సభాముగ జేసి కొనలేదు. ప్రతిపక్షమునగుడ భారతీయులకు అన్యాయము గల్గెనని భారతీయులకు తెలుస. కొంచెము నిదానించి అలాగింపి చూచిన, వారుచేసినవ్యాఖ్యానము వ్యాఖ్యానము గాదని వారికి తెలియను.

ప్రత్యేక పాతినిధ్యము

ను సెల్వోర్క్ ప్రభువు నమ్మించిరి. ఇండియాలో ప్రత్యేక పాతినిధ్యము అనేక రూపములుగా నున్నను అయ్యది సామాజ్య కాననగభారతీని పైట కవులను వారిని ఇచ్చుచులేదు.

ప్రత్యేక పాతినిధ్యము ప్రతిపత్తి భంగముగాదని సెల్వోర్క్ ప్రభువుగారు జెప్పినది నిజమని పీలు ప్రభువు జెప్పెను. భారతీయులకును బ్రజనులకును ఒకే ప్రతిపత్తి యుండిన పాటుబడిది. ఇద్దరిలాభములను గలిపి చూడెనీ ఉపయోగముగా నుండును. ఇదియే వాకును సెల్వోర్క్ ప్రభువునకు గల భిన్నాభిప్రాయము. అధినేత ప్రభుత్వములందరి ఇట్టి యభిప్రాయము వాకు గల్గినది. ఆఫ్రికా పాతినిధ్యము దీనికి పరిపావచ్చును.

కెన్యాలో ఇప్పుడు భిన్నాభిప్రాయము ప్రబలముగా నుండుటచే ఒక జాతివారు ఇంకొక జాతివారి లాభములను కాపాడుట కష్టము.

ప్రత్యేక పాతినిధ్యము భారతీయుల కల్పించినది సెల్వోర్క్ ప్రభువు తెలియజేసిరి. అదియుక క్రొత్తసంగతిగాదనియు పీలులే చోట్ల దానిని విడిచిపెట్ట వలెననియు సాధారణము. అందరితో పాటు సహజ పాతినిధ్యము కావలెనని భారతీయులనుచున్నారు.

పీఠ భూములు

కేంద్రములకు జేడవలెనని జెప్పి భారతీయులకు ఆ ప్రకటనలందు భూములు సంపాదించుటకు పీలులేదనట వాకును విచారముగా నున్నది.

బ్రిటిషు సామాజ్యమునకు జేదని ఇతర రాజ్యములు ఈసాక్షును బొందునపుడు భారతీయులకు లేకుండ వాకు ఇచ్చుచులేదు. యూరపియును బ్రిటిషు సామాజ్య ప్రజలను గాని ఈ భూముని ప్రత్యేకముగా ఇచ్చివేయుటకు పీలులేనని ఆసింపెదను.

ఈ తీర్మానములందు భారతీయులకు అన్యాయము గల్గెనని భారతదేశ ప్రజలకు తలచుట కష్టము. ఆఫ్రికావారుల సరకులకును బ్రిటిషువారు సహాయము చేయవలసినవని అందరును ఒప్పుకొన్న విషయమే.

ఆవిషయమై ఇండియాలో ఎరికిని భిన్నాభిప్రాయము లేదని చెల్మిస్లెడ్జ్ ప్రభువు మనకు తెలియజేసిరి. ముఖ్యము భారతీయులకును ఇండియానుండి వచ్చిన రాయబారులు— ఆఫ్రికనుల కేంద్రమును ముందుగా జూడవలెనని ఆసింపిరి. సానిక పరిపాలనను వారిభావము తెలుసున్నను దేశములో కేంద్ర ప్రభుత్వమును వ్యాఖ్యానములుగనని వారికి సంపూర్ణ విశ్వాసముగలదని వాకు జెప్పి సభా మొగిరి.

వ్యవహారాలను సమస్య

వాద్యతాయుత కృపపాలనము కొంతకాలములో ఇవ్వబడుచుగాదని ప్రకటించిరి. అత్యధి ఇప్పుడు ఆలోచనలోనికి తెలుసుట వాకు తృప్తిరముగనున్నది. అత్యధిమనము బట్టి నియోజకాధికారము, పీటను గూర్చి ఏమి భిన్నాభిప్రాయమున్నది అంతయు ఖ్యమై నదిగావు. వాద్యతాయుత ప్రభుత్వస్థితిలో వాటిని జూడవచ్చు వాటి అధికార, ప్రమాఖతము జోవును.

భారతీయులను గూడములలో నుంచుట

ను గూర్చి తృప్తిరముగా నే పరిష్కారము జేసిరి. సాధకాశముగా విశేషించిజూచిన భారతీయులకు అన్యాయము గల్గెనని యనుకొనుటకు పీలులేదు. అది భారతీయులకే తోచును. మినుమిక్కిలి ఈ విధానము చాల అలాభకరముగా నుండునని భారతీయులకే తెలియను. కెన్యాలోనున్న కెందు జాత్యుల వారు ఈ విధానము ప్రకారము పనిచేయగలరు. ఇట్టి కష్టసమస్యను పరిష్కారముచేయుటలో బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు అన్యాయము జేయలేని భారతీ సామాజ్య కాననగభారతీయులను పైటకవులనుగూడు గుర్తించెదరు. వలస విషయమును గూర్చి జాతినిధ్యమును నిర్ణయమును ప్రభుత్వమువారు చేయను.

భారతదేశ రాజ్యపరిధి ఎవరి అవును పనిచేయుచున్నారో మాకు తెలియదుగాని బ్రిటిషు సామాజ్యముతో పున గాదని మేము జెప్పగలమని మార్చింపుచున్నామని రాజ్యపరిధి వైఖరిని ఖండించుచున్నామి.

తాముచేసిన పనులన్నిటికిని అయిన గొప్పగా జెప్పకొనటచే బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి ఇండియాలో ఎటు కష్టము. ప్రతిభకు లోటుగా నుండును.

కెన్యాలో భారతీయులు కెన్యా తీర్మానమును తమకే మియు తృప్తిరముగా లేదని యుక్తము అతిభాంకరముగా నున్నదనియు అన్ని విషయములందును సంపూర్ణ సమాన ప్రతిపత్తి గడించుటకు ప్రబలముగా ప్రయత్నించవలెననియు ఇతరులతో చేయుటకు మీ సలహాకు ఎదురు జూచుచున్నారమనియు లండన్లోనున్న కెన్యా భారతీ రాయబారులకు తేలి నిచ్చిరి.

జర్నలి

యూరలో సాత్వికనిరోధమును బలపరచుటకు జర్నలులకు అధిక సామర్థ్యము లేదని తెలిసి చాలమంది జర్నలు ఆ దృష్టికదుచున్నారు. అపు డపుడు సాత్వికనిరోధము వడిపోవు ననుకొనుచున్నారు.

బ్రిటిషు సమస్య పరిహారముల విషయమై బ్రిటిషువారికిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము స్పష్టముగా నున్నదియు సంజేషములకు అవకాశము లేదనియు వరానలు అనుచున్నారు. తా మిద్దరికిని ముఖ్యముగా భేదములేదని.

బహిష్కరింపబడిన కార్మిక

సభ్యులు

కామన్సుభసాధి బహిష్కరింపబడిన కార్మిక సభ్యులు. 4 గురిలో ముగ్గురు సోమవారము మధ్యాహ్నము పార్లమెంటు సభలో కూర్చుండుటకు వచ్చిరి. కాని పోలీసువారు అటాకాయించిరి.

కాని పీరిబహిష్కారపు టుత్తరపు గద్దకేయుటకు ప్రధానాధ్యక్షుడు తీర్మానము నుపసాదించుననియు ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారికిని రాసేకగోళాలు గాడికినిపోయినవారము. ఏర్పాటులు జరిగినవి తెలియచున్నది.

అమెరికా అధ్యక్షులు

హార్డింగుగారు అసాగోగ్యముగా నుండుటచే వారి సంచారక కార్యక్రమమును ఆపివేసిరి. రోగము చిహ్నుగనున్నదనియు ప్రత్యేక పరీక్షానముల జైయలను రిప్పించుచున్నారనియు తెలియచున్నది.

అమెరికా-తుర్కీ

అమెరికను రాజుదారికిని తుర్కీ రాజుదారికిని అమెరికను హక్కులను గూర్చి తగవువచ్చింది. ఈవిషయమును ప్రత్యేక పరిజ్ఞానములకు తెలియజేసిరి

హల్లు, టెక్సాస్ నా రాజకీయసూరీలు అందరును పరిలో ప్రకటించిరి తెలియచున్నది.

రషియను కెంపెనీ యొ టి అనుభవించుచున్న వర్తకము మొనావలీని రద్దుజేయవలెనని పేషియనులు కోరుటచే రషియను ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించిరి. అందుచే ఉభయములకు వ్యవహారము అడ్డిది.

తలుకు (స్వకీయ విలేఖరి)

తుర్కీ సంధిఉత్సవము

28:— శ్రీయుత కల్పాక్షర సరసింహ కర్మగారి (రామయ్య) అభ్యుత్తర క్రింద బహిరంగసభ జరిగినది.

శ్రీయుత పుసులూరి కోదండరామయ్యగారు మీరు భిలాఫత్ సమన్వయంతో గూర్చియు యీ రోజున ముచ్చెయ్యిరవనము కారణములను విపులముగ నుపన్యసించిరి.

శ్రీయుత కోవ్వలి గోపాలరావుగారు

మీరు ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితుల గూర్చియు హిందూ మహమ్మదీయ సమ్మేళనము గూర్చియు వాతావరణము గూర్చియు నుపన్యసించిరి.

శ్రీయుత యర్రావల్లి వంగయ్య పంతులుగారు

మీరు యీనెల 25 వ తేదీన వచ్చి కాకినాడలో జరుగు కాంగ్రెసునకు ఆహ్వానసంఘస్థులను చేరిపించి 27 వ తేదీన విలూపనకు వెళ్లిరి.

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు

మీరు యీనెల 27 వ తేదీన వచ్చి స్వరాజ్య ప్రతికట వాటాదారులను చేరిపించిరి. వ్యాపకము లందరిచేతను స్వరాజ్యప్రతికట 6 నెలలవరకు చందాదారుల చేరిపించి వాటిరాత్రి యే దేశవాదకు వెళ్లిరి.

టెలిగ్రాఫ్ అండు టెక్నికల్ ఇన్ స్టిట్యూటు ఈపాతలనుండి తొలిపరీక్షకు 11 గురు విద్యార్థులు క్లగ్గా అందు 4 గురు మొదటిరంగంలోను 8 గురు రెండవ రంగంలోను కృతార్థులైరి. ఈవచ్చి రాజధానిలో యీరీతిగ మరేపాతలనుండి జరిగినవిద్యార్థులు కృతార్థులు కాలేక పోయిరి. ఈవిద్యార్థులను నిరుటివస్థలో మే యిచ్చట స్థాపించిరి. ఈవార్తలను రాష్ట్ర ప్రజలకు యీపాతలనుండి కలిగిన గౌరవమింతయు చెప్పుటకు నలవికాదు. ఈనెల 2 వ తేదీన వేంగి సెంట్రుల ఆసంతరము తెలుపబడినది. నూతనవిద్యార్థులు చేరుచుండిరి.

బక్రీదు వంతుగ - కోరుపోలు

25 వ తారీఖున బక్రీదువంతుగ మాగ్రామమున మహా విభవముతో జరిగినది. ప్రాంతగ్రామములనుండికూడ మహమ్మదీయులు మాగ్రామమునకువచ్చిరి. ఉదయము నెనిమిదిగంటకు మహమ్మదీయులందరూ ప్రార్థనల జరుపుటకై ముమిడితోటకు వెదలిరి. ఈసమయమునకే, మ. రా. శ్రీ దంతుర్తి నుబ్బరావుగారు ప్రకడాల వెంకటరత్నముగారు, పాకీ, వండిత, పి. వాసుదేవ శాస్త్రిగారు మున్నగు హిందువులు తోటకువచ్చి ప్రార్థనలకు జరిపిరి. ప్రార్థనానంతరము ఆచార్యకారము హిందువుల చేతులను మహమ్మదీయులు పట్టి మృదనున నేర్పకొనిరి. సాయంత్ర మైదుగంటలకు భజనలోను వాతీయ పతాకములతోను రాట్నములతోను నూరేగింపు టుర్కీయులు జరిగినది. అన్ని కర్ణములవారును యీయుత్సవములో పాల్గొనిరి. పిమ్మట, శ్రీ సీతారామస్వామివారి యాలయమున కెదుట బహిరంగసభ జరిగినది. వండిత వాసుదేవశాస్త్రిగారు హిందూ మహమ్మదీయ సమ్మేళనమును గూర్చి గంభీరపద్యమును జేసిరి. సభజనా ప్రభువుగ ముగిసెను. (బి.వి.లేఖరి)

సహకార పరపతిసంఘములు వాటి అభివృద్ధి

(శనివారపు సుబ్బారావు)

హిందూజాతీయనందు బ్రిటిషుకరిపాలనకు పూర్వము యిటువంటి సంఘములు శత్రుత్వవహించును. లేకయే ఒకటటుం బయనకు మరియొక టటుంబయ అన్ని విషయములలోను అన్యోన్య స్వసహాయము చేసికొనెడివారు.

బ్రిటిషు కరిపాలనములో ఆంగ్ల విద్యులన ప్రతిష్ఠికి టటుంబయ కర్మవహరములలో వ్యాకంత్రియము కావలెననే కోరిక చిన్నపాటనుండియే కలుగుచున్నది. ఈ కర్మక్రిత్యము మంచి భావముగ పరిగణింపబడనందున అన్యోన్యసహాయమునకు వాని కలిగించినది.

పూర్వీకులు ఒకటటుంబయములోని ఆస్తిని పంతుకొని వేరువడుటకు ఇచ్చునలేకయే ముందరి. సహజముగ భారతీయులు కర్మవహరమునందును వర్తమానమున కరమార్గకచింతయందును ఎక్కువ అభిలాషగ నుండిరి. క్రమేణ యీ భావము నశించుచు దాస్యభావము ఎక్కువగుచున్నది. ఒక టటుంబయ యొక్క ఆస్తిని పంతుకొనిన కొలదిపట్టి తగ్గుచు కర్మవహరము చేసికొనుటకు విరివిఁ భూమిలేక క్రమేణ వీరలగుచుండిరి. ఈ అంశమును బాధుటకు టటుంబయములోని వారు వేరువడి నను పాలమునమాత్రము పంతుకొనక కర్మవహరము కొరకై ఆ టటుంబయములలోనివారిని నొకరిని నియమించి కర్మవహరము కృత్తిచేయుట మంచిది.

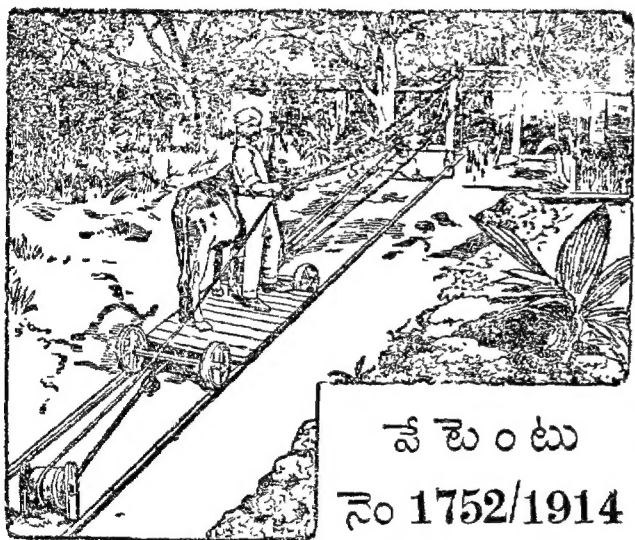
పంజాబునందు యీ సహకారపరపతిసంఘముల ఆప్త ననుసరించి కర్మవహరము కృత్తిగాంచుటకు గాను ప్రతిగ్రామములోను ఒక్కొక్కని కెంత పాలమున్నదో తెలిసికొన ఆ గ్రామములోని పాలమంతయు నొకరానికేసి నీడు మేళ్లకడ నను డబ్బు ముద్రాయొప్పించి ఒకచోట ఎవరి కెంతపాల ముండవలయునో ఆ పాలమంతయు ఒకచోట నుండునట్లు పంచెట్టుటకు తగు ఏర్పాటులు గావించుచుండిరి. దేశమంతయు యీ రీతిగ కచ్చివయెడల కర్మవహరవార్లకు మంచిసౌఖ్యముగ నుండుటయే గాక కర్మవహరభివృద్ధిసొందును.

హిందూజాతీయ మరల పూర్వపురస్కర్తృత్వస్థితిలోనికి వచ్చుటకు కర్మవహరము, వస్త్రప్రశ్రవ ముఖ్యకారణము. కావున వస్త్రప్రశ్రవ మరల పునఃస్థాపనకలె నన్న ప్రతిగ్రామములోను పరపతిసంఘములు స్థాపించి అయిదుగ్రామములు ఏకముచేసి వాటికి నొకనిని నియమించి వానివ్వారా క్రతీయింతు ను రాట్నములు నెలకొల్పి ఆ రాట్నములకు కావలసిన పత్రి నంతకు నొకసారికొని నిజుకచేసి నూతనీయటకు తగు ఏర్పాటులు గావించి ఆ నూతన వస్త్రముల కయారచేయించి ప్రతి గ్రామమును ఆ వస్త్రములనే ధరించుటకు తగు ఏర్పాటులు గావించుట మంచిది.

పరపతిసంఘములు ప్రతిగ్రామములోను 'వ్యాపించుట లేదు. వీటి సౌకర్యములు గ్రామవాసులకు బాగుగ తెలియుట లేదు. ఇందుకు ముఖ్యకారణము ఏమన అప్పుతెచ్చుకొనువార రహస్యముగ తెచ్చుట నలవాటై యున్నది. ఈ ఆలవాటు పోయినగాని టటుంబయముల సరియైన యాస్పత్రిస్థితి! రాకాపు. పరపతిసంఘములలో అప్పుతెచ్చుకొనువాని అప్పు ఆస్తుల వివరము ఆసంఘములో వ్రాసువలెను. వారి ఆదాయములను బట్టి అప్పు యిచ్చుచుందురు. ఈ ఆశములు బహిరంగముగ తెల్పుటకు యిచ్చునలేనివారై రహస్యముగ భవంతలు యిండ్లబోయి ఎక్కువ కడ్డీనై నను యిచ్చి అచ్చట నొట్టు వాని కొద్దిరోజులలోనే ఎక్కువ అప్పులపాలై ఆస్తులను పోగొట్టుకొనుచుండిరి. ప్రతిగ్రామములోను భవంతలే పలుకుబడిల వారుగ నుండురు. వారికి యీసంఘములను స్థాపించుట కిష్ట ముండదు. ఈ సంఘముల వలన ప్రజలను బాగు చేయవలెననే ఉద్దేశ్యము యీ డిపార్టుమెంటు సభికారులకు న్నయెడల వారు యిందు లాభములను ప్రతిగ్రామమున నున్న ప్రజలకు పోషించుటకును సంఘములు స్థాపించుటకును తగు ఏర్పాటులు గావించుట మంచిది. ఈ పనిచేయుట నిర్మాణ కార్యక్రమమునకునూడ మంచిది. కావున కాంగ్రెసువారైనను పూనుకొనుట మంచిది. (బి.వి.లేఖరి).

పెంచి అధినికేములకు నూడ వాయువార్తాప్రకారమును ఏర్పరుచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నది.

రామచంద్రవీరము



మిక్కిలి తేలికగా
పనిచేయును
అయితే
ఫలము
అధికము.

ప్రతీమోస్తురు మోటకు రెండు
వేల టెంటు ఎద్దులను కట్టితోలిన పైకివచ్చు జల
నెం 1752/1914 ముకంబెను రామచంద్ర వీరము

నకు ఒకే యెద్దునుకట్టి మోటతోలిన జలము అధికముగా వచ్చును. మఱియు చాల గంటలసేపు అధికముగా నూడ పనిచేయునని శాస్త్రపరీక్షవలనను స్వంత అనుభవము వలనను నిరూపించబడినది.

మొదటిది ధర తక్కువ, సంరక్షణఖర్చు అనావశ్యము
ఒక చిన్న బిడ్డచేతగూడ సులభముగా వాడతగినది
ఇది లేక ఏ వ్యవసాయదారుడును
తన పనిని చేసుకొనుటకు వీలు లేదు.

వినరములకు వ్రాయునప్పుడు, బావియొక్క లోతును ఏ రకము పనువులను ఉపయోగించునది తెలుపవలెను.

Apply to the Manufacturers:—

Best & Co Ltd.,

Post Box No 63.

MADRAS. L 75.

వైద్యపు ఖర్చులు

మదరాసు కానసభ మెంబరు గారగు మహారాష్ట్ర కలీ టి, శివశి కరంగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

సంవత్సరమునకు మనదేశమునందు వైద్యపు ఖర్చులు ను మారు 60,00,00,000 అయి వై ఖర్చు రూపాయలు అయివున్నది. ఈ మొత్తమును ఖర్చుపెట్టు విచారచందు ఇండియా (డిల్లీ) కానసభ అధికారము బాత్తుగా లేదు. ఇట్టి ఖర్చులను దిట్టవరచు వారు లండనుపట్టణమునందు ఇండియాదేశపు మంత్రియే. వారి కార్యక్రమమునైన మనకానసభలకు అధికారము లేదు. అట్టి అధికారము కలిగింది పార్లమెంటువారే. ఇట్లుండెను, ఒక్కొక్క సంవత్సరమున ఇండియాదేశపు మంత్రిగారి అధీనమున నగుచుండు ఆ ఆవ్యయములను శోధించి అందలి లోపములు ఎత్తిపెట్టుట ఆచారమై యున్నది. 1921-22 సంవత్సరమునకు ఎప్పటివలె ఈ లెక్కలు క్రిమమైన ఆడిటుచేత తగ్గిపోయి బడినవి. ఈ ఆడిటువ్రాసిన నివేదికను గమనించిమాడగా వైద్యపు ఖర్చుల విషయమై జరుగుచుండు దూబరడించినము ఇంత యని చెప్పవలసివచ్చింది. 1905 సంవత్సరమున ఒకవైద్యాధికారి పీకెవెక్ పుచ్చుకొన్నాడు. అతనికి సంవత్సరమునకు 3000 రూపాయలు ఉపకారవేతనముగా నియమించుచుండెను. అతనినే మరల ఇండియాదేశపుమంత్రి 1914 సం॥మున అట్టి అధికారమునకు నియమించిరి. అతడు 19 దినములు మాత్రము పనిచేసి చేతగానిని రాజీనామా నిచ్చెను. ఈ 19 దినములు తని చేసినందుకు ఇండియాదేశపు మంత్రి ఇతని పేకెవెక్ మొత్తమును హెచ్చించిరి. ఇట్లు హెచ్చించిన కారణముచే మొదటికంటె నెలకు 200/ రూపాయలు అధికముగా అతనికి చెందుచున్నది. ఇట్లునే మరి ఇద్దరు పేకెవెక్ పుచ్చుకొన్నవారు నియమించి ఒకడు 21దినములు మరియు 24దినములు పనిచేసిరి. ఏ పనిచేసినవని తప్పికరముగా నుండుండున వారిని హనుండి తొలగించ వలసి వచ్చెను. ఈమాత్రమునకే వారిద్దరి పేకెవెక్ లు హెచ్చించబడినవి. ఒకటి నెలకు 60 రూపాయలు వంతునకు మరియు కలిపి 185 రూపాయలు వంతునకు హెచ్చుగా చెల్లించుచున్నారు.

ఇట్టి కర్చున్నయి మనవల నుండియే భరించవలసి యున్నది. మనదేశపు కరమానములు ఖర్చుచేయుట యందు సంపూర్ణమైన అధికారము మనకానసభకే విడుదలమగుట ఈ క్రిమములు అనుభవించుచుండవలెను. ఇందుకే మనము ఆతిక్రమముగా స్వరాజ్యక్రమమును సాధింపవలె నగుట. ఇందుకై దేశమందు రెండువిధములైన ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఒకటి విస్తరమైనదనియు, మరియు టి సరసమైనదియు, ఈ ప్రయత్నము ఎప్పుడు ఫలవంత మగునో కాని ఫలమునకు తయ్యకము కానసభలను అన్నివిధములుగా ప్రజలు బలపరచుచుండుట కైర్యము. మనకు స్వరాజ్యము లభించినపిమ్మట సహితము అప్పటి గవర్న మెంటునైన అధికారములు కలిగి ఆదాయవ్యయములను శోధించి నిర్వహించవలసి నట్లయితే కానసభలను యిప్పటినుండి బలపరచుచుండవలెను.

గవర్న మెంటును పనుపెట్టుట

మదరాసు కానసభ మెంబరు గారగు టి, శివశి కరంగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

స్వరాజ్యమునగా ప్రజలకు గవర్న మెంటు లోబడియుండు నట్టి యెలుబడికేమి. ప్రజలకుము అధికారములు కలిగివుండు సంఘములకు కానసభలని పేరు. కానసభల కర్తవ్యములు వివిధములు. ప్రజలవైన పన్ను వేయనపుడు అట్టిపన్ను వేయవచ్చునా? తూడదా? అను అశములు విచరించి తీర్మానించి గవర్న మెంటుకు అధికార మిచ్చుట మొదటిది. జనుల పాలించుటకై గవర్న మెంటుకు అధికార మొనగట్టు చట్టముల కానించుట రెండవది. గవర్న మెంటు జనులను పాలించుటయందు అట్టిచట్టములను మించి ప్రవర్తించినపుడు అట్టి ప్రవర్తనను అడ్డగించుట మూడవది. ఏ కారణముచేతనైనను ఒక గవర్న మెంటు కానసభలవ్యాపారానికాకను జనుల సమ్యక్తికి లొంగునపుడు అట్టి గవర్న మెంటు కద్దరినే సంపూర్ణముగా రద్దుపరచి వేరే గవర్న మెంటును స్థాపించుట వాలనది.

ఇప్పటి కానసభల యింతటి కక్షివంతములు కావు. ఈ క్షి కానసభలకు అభ్యాసముచే పెట్టెట్లు బలపరచవలసి యున్నది. ఇట్లు బలపడుటకు ఇప్పటికితియందు అనకాకములు కన్పి యున్నవి. మొదటిది పార్లమెంటువారే యిప్పటికై

గున్నరణముల మూలమున స్వరాజ్యక్రమమునకు మనదేశమునకు ఒకసంగతులు యుక్తమని ఒప్పుకొనియున్నారు. రెండవది. అట్టి సంస్కరణ కద్దరిని కానసభల విధులను ఏర్పడిన కానసభలయందు వుండు సభ్యులలో గవర్న మెంటు కక్షియువారికంటె ప్రజా ప్రితి నిధుల సంఖ్యయే హెచ్చుగా చేయబడినది. మూడవది గవర్న మెంటువారి ఆదాయము అందాజు కట్టిన యేమేట వివరించి తీర్మానించుచుంది. సంవత్సరమున తమ ఆదాయమును నియమములందు గవర్న మెంటువారు బడ్జెటుకు మించి ఎక్కువ ద్రవ్యము కావలెనని అడిగినపుడు అట్టి తగాదాలను వివరించి తీర్మానించుట వాలనది. గవర్న మెంటును తాము చెప్పినట్లు నడుచుకొనుటల చేయుటకు యీ వాలన అధికారము ముఖ్యమైన సాధనము. ఒక ఏనుగు మదింది హతోటికి రానపుడు దానికి కొన్నిదినములు ఆహారము నిత్యమందుటయే చికిత్స. అట్లే ఒక గవర్న మెంటు ప్రజలముట వివరపుడు సం నడుచు, నడుచు, ఏలుబడికి కావలెనని గవర్న మెంటువారు ద్రవ్యము కొరతపుడు కానసభవారు నిరాకరింపుటయే గవర్న మెంటును కత్తుపెట్టుట ఏ సభయను యీ సాధనము యిది నరకు మూడు సంవత్సరములుగా వినియోగించి యుండలేదు. ఈ వాలనెల 28 వ తేది ఇండియా కానసభలో సభ్యులుగా నుండు మహారాష్ట్ర రంగారావువారు గవర్న మెంటునైన ప్రయోగించిరి. గవర్న మెంటునకుం అధినిబంధించిన విషయమందు 77 లక్షలరూపాయలు కావలెనని కానసభవారిని కంక్షన చేయవడిగా కొరికి. ఈసంగతియందు మహారాష్ట్ర రంగారావువారు కూడనని ఆక్షేపించిరి. కానసభవారి తీర్మానములను రెండుసార్లు గవర్న మెంటు అతిక్రమించి ఉప్పుపన్ను భూములపరచియుండుట అక్రమ

మనియు అట్టిఅక్రమమునకు శిక్షగా యిప్పుడు అది 77 లక్షల రూపాయలు ఇయ్యకూడదనియు వాదించిరి. ఈసలహా వోట్లు తుపెట్టబడినది గవర్న మెంటువారిపక్షము 58వట్లు రంగారావు వారిపక్షము 17 మందిగ్ని వోట్లును యిచ్చిరి. తుదకు రంగారావువారివేదము అంగీకరింపబడక త్రోసివేయబడినది. ప్రజా ప్రతిభలుగను మెంబర్లందరు యేకవాక్యంతో రంగారావువారి వాదమును ఆమోదించివు డుపట్లు సాక్షక మైయుండును అ ఆమోదించి తీర్మానించి వుండినను అట్టితీర్మానమును ఒకసార్లు కేటు ద్వారా గవర్నర్ జనరల్ గారు దాటుకొని వుండవలెనని కొందరు ఆక్షేపించవచ్చును. ప్రజాప్రతిభలుల విషయత్యము లేనపుడు అట్టి ఆక్షేపణయందు బల మెట్లుండునో ఈసంగతియందు కానసభ్యులు ముగింక దీక్ష కర్తృవలెను. ఈ 1928 యెలకు నులలో వోట్లరు వోట్లును నప్పుడు ఈతరున గవర్న మెంటును పన్నుపెట్టుట ద్వారా లోచుకొన ధర్మము నకు యే ఆ భ్యర్థి వోట్లు కొను నో అట్టివారికి వోట్లు ఇయ్యవలెను. ఇట్టిదీక్ష కలిగిన సభ్యులసంఖ్య కానసభలయందు హెచ్చుకొనింది గవర్న మెంటును లోబరచుకొను కక్షి ప్రజలలో కృద్ధి మగును.

గవర్న మెంటును పన్నుపెట్టు సాధనమును మెట్లు మొదట ప్రయోగించి దోక చూపిన మహారాష్ట్ర రంగారావు వారికి ఈరా జధాని ప్రజలందరు కృతజ్ఞులు వారి వాదము జయించక పోవుట వారికప్పుకాదు. తక్కినకానసభ సభ్యులుకీ ఈ క్రొత్తధర్మమును గ్రహించక పోవుటయే ఈ అపజయమునకు కారణము గనుక యికయందు కానసభలకు ఎన్నుకొన కొరవారు ఈ భాగమందు తీర్మానించు కొని తమ మనోగతమును వోట్లరకు ముందుగా తెలియ జరచుట ధర్మము. వోట్లరు సహితము ఈక్రొత్తధర్మమును ఆ గీకరించి సమ్యక్తియ అభ్యర్థులకే తమ వోట్లు నిచ్చుట మిక్కిలి యుక్తముగా నుండును.

పెటర్ జూనియర్ ఆయిల్ ఎంజినులు

పరిమాణము

1½

3

5

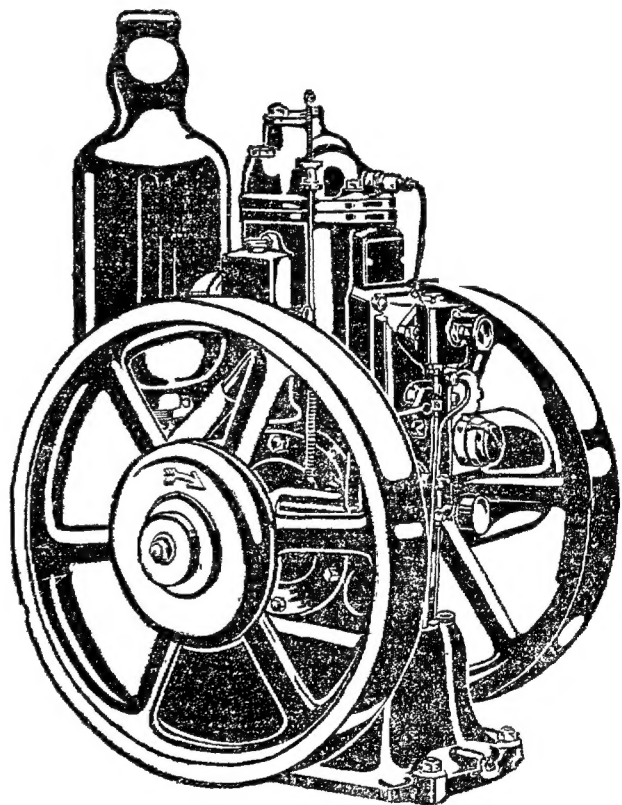
8

నికరమైన

గుట్టములు

బలముగలది

“Actual
Horse
Power”



ఆయిల్ ఎంజినులు తప్ప మరేమియు తయారుచేయనట్టి కంపెనీచే పురుమాషిగా అగ్రతమైన మోస్తరులలో ఆయిల్ ఎంజినులు 2½ సంగములనుండి తయారుచేసి ప్రస్తుతము పెటర్ జూనియర్ ఆయిల్ ఎంజిను కనిపెట్టబడినది. ఇందుచేతనే ప్రపంచమందు అది మిక్కిలి సరసమైన, సులభమైన, శ్రేష్ఠమైన, ఎంజిను అని చెప్పబడుచున్నది.

పెటర్ జూనియర్ ఎంజినులు, వికర్పు - పెటర్, సెమి - డీసల్ ఎంజినులు 1½-510 బి. ఎచ్. పిలో అన్ని పరిమాణములలోను తయారు చేయబడుచున్నది.

BEST & Co., Ltd.,

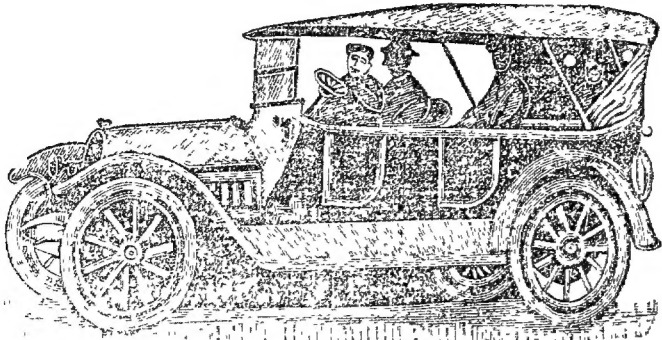
E 75.

Post Box, 63,

MADRAS.

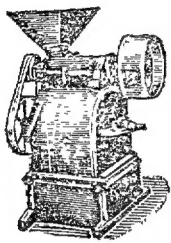
మోటారు నడుపుటకు నేర్పబడును

అన్ని భాషలలోను ఉపన్యాసము లివ్వబడును
కూరదేశమునుండి వచ్చు విద్యార్థులకు ప్రత్యేక సదుపాయములు గలవు.



సవరణచేసి కొత్తగా ముద్రింపబడిన మా ప్రాసెక్టసు ఆంధ్ర, ఆరవ, ఆంగ్ల భాషలలో గలవు.
ఏది కావలయునో తెలుపుమా ఒక అణాస్థాంపును పంపిన పంపబడును.

శ్రీ రాం మోటారు స్కూలు,
1/28, మూకర్ నల్లముత్తపిఠి, జార్జి టౌను, మద్రాసు.



బెర్రీసు రైసుహల్లురు అందు పాలిషరు

698

Head office:—
CALCUTTA.

B. D. BERY & Co.,
8 Sembu Doss St., Madras.

ఇది మిక్కిలి లాభకరమైనది!

ఇది మిక్కిలి లాభకరమైనది!

నేరుగా తయారుచేయునట్టి వారివద్దనుండియే మీకు అవసరమైన బొవధములను తెప్పించుకొనుదు

Dacca Ayurvedia Pharmacy Ltd.,

The Place For Economy Genuineness & Reliability

ది దక్క ఆయుర్వేదీయ ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

మితస్యమునకు, శ్రేష్ఠత్వమునకు, నమ్మకమునకు ప్రసిద్ధి చెందిన బొవధశాల
హిందూ ఔషధములు అంతటను, బర్మా, సిలీను మొదలగు జాగాలన్నిటిలోను ప్రాచీనముగలవు.
వ్యాధివివరములు తెలిపిన బొవధయోగము ఉచితముగా తెలుపబడును. దరఖాస్తు పంపినచే క్యాబు
లాగు, క్యాబులందరు యినాముగా పంపబడును.

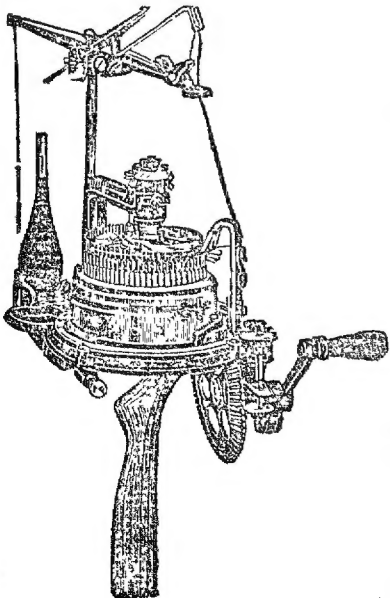
Head Office :—Dacca 8, 8-1 Armenian Street Decca
Calcutta Branches :—Stand Road Bhawanipur. Sovabazar. Bow Bazar.

కొత్త హారి నన్ “నన్”

గుండ్రమైన నిట్టింగు మెషిను

522

గృహము, న్య దేశి, కర్మాకారము మొదలగు పనులకు పయోగించవచ్చును.



శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరసరసము, చాలకాలము వారు
బాగుగా పనిచేయును

మేజిస్ట్రేట్స్ చిప్పివి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు
వాటిని అల్లును, ఆంగ్లస్థానాస్యమందు
అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో సెన్స ది హారిఫన్ పేటెంటు నిట్టింగు
మెషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే
తయారు చేయబడినవి.

వివరములకు ఈ దిశకు విలాగమునకు వ్రాయవలెను:—

For Particulars apply to :
W. H. Brady & Co., Ltd.
MADRAS

Telegram : “BRAD”

వన ఓషధులు

నిజమైన వనమూలికలను వైద్యశాలలకు
వైద్యులకు సరసముగ విక్రయించబడును,

సుగంధిపాల వేరు (పడమటికొండలది) బారువ
రు 90. మణుగు రు 5.

ముత్తవపులగము వేరు (బలామూలం)
బారువ రు 80, మణుగు రు 4½.

అశోకపట్ట (కేరళదేశము) బారువ రు 120
మణుగు రు 6½.

లొద్దుగపట్ట (కేరళదేశము) బారువ రు 100
మణుగు రు 5½.

ఆరేపువ్వ (ఉదయగిరి) మణుగు రు 8.

శ్రీచందనము పొడి (మైసూరు) వీశ రు 2½.

మరియు వట్టివేరు, కురువేరు, ఎఱ్ఱచిత్ర
మూలము, మిరపకాండవేరు, పాపాణాభేదవేరు,
మొదలగునవి దొరుకును.

కేన రి కు టీ రం,

ఆయుర్వేద అనువధశాల,

పోలీసు కమిషనరు ఆఫీసులోడ్డు,

ఎడంబూరు, మద్రాసు.

THE SCIENCE OF SELF.

A highly philosophical work by
Swami Raghunath Rai, combined with
up-to-date hygienic principles, which,
when followed, will surely make a
coward into a hero, an invalid into
an Athlete, and an infidel into a
saint. Worthy to be read by one and
all. Price Rs. 3/- postage extra.

Office of the Science of Self,
9, Broadway, Madras.

జాతకరత్నము

గొప్ప శస్త్రధర! ఆర్థికరీతి!
జ్యోతిషశాస్త్రము పుట్టిన తేదీ వేళ మున్నగునవి తేడయి నంద
త్వర ఫలితములను క్యాకెక్టరు రీడింగుతో నచా యెన్ని సం
త్వరముల కైనను జ్యోతిషశాస్త్ర సూత్రము అక్కరితేడయి
తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంపాదనము, ఆయు
రారోగ్యములు మున్నగు వ్యాధిభావములతో మీ మీ జాత
కములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషశాస్త్రము.
దీనివల రు 2-0-0, సెలెబ్రెయిట్ గా కొనువారికి 1-0-0 మాత్రమే.
వలయుచో జాతకములను సరసమైనధరకు పంపబడును.

(164) గ్రేటు యిండియన్ జ్యోతిషశాస్త్రము,
భికింగోట, విశాఖపట్నంబిల్లా.

బహుమూనము

వైద్య విద్య

అయూరారోగ్య శాస్త్రములకు మార్గదర్శి
అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య వారాణసికి శేఖరవతి,

(8198) శ్రీ, విశాఖపట్నంబిల్లా, మద్రాసు.

అష్టతాంజనము

లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలుమొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటిని వాడతగినది. 594

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0

505 మీ లోకమాన్య కస్తూరిమాత్రలయందు మీరు తెలిపినన్ని గుణములుగలవు దయచేసి తక్షణం కి బుద్ధును వుండును.

ఎం. మొక్కయ్య, తాలూకా గుమస్తా గురుకాల, గుంటూరుజిల్లా.

506 మీ లోకమాన్య కస్తూరిమాత్రలు అందరును వ్యత్యాసములేక వాడవచ్చును. ముఖ్యముగా తొంబూలముతో వాడిన మలబద్ధకము ఎంతకాలము నుండియున్నను మాయమగును. తక్షణమే 6 బుద్ధును వుండును.

ఎన్. పార్థసారథి అయ్యంగారు, ఏజంటు, బెన్గులూరు అందు కో నైవాళ్యము.

బాల సుఖోదయ ఇది బిడ్డలకు కల్పతరువు. శ్రేష్ఠమైన మూలికలనుండి కాస్త్రీకముగా తయారుచేయబడి నదిబిడ్డకి, ఆకలి తగ్గుదుట, భేదము, దురుపులు, తీట, చిక్కిపోవుట, నిద్రలేమి, మలబద్ధకము మొదలగు వాటిని పోగొట్టి మంచినుకము పుష్టినిచ్చును, 20 దినములకు సరిపోవు బొవధము బుడ్డి 1-కి ధర 0-12-0

507 మీ కస్తూరిమాత్రలు నిజముగా అన్ని వ్యాధులకును మంచి గుణమిచ్చినది. 12 బుద్ధు వుండును.

కంబూరపు దేశపాండి బైర్ కాట్ డక్కా నైస్సు బ్రహ్మపూరు, గుల్బర్గా.



రు. 2 లు బొవధములుకొనువారికి మా శ్రీరాములవారి పట్టాభిషేక క్యాలండరు ఇనాం.

గ్రాం.చి:— సెం 881, తంబుకెట్టిపల్లి, మదరాసు, గ్రాం.చినుండి చి పీట వంపవడవు.

చాళిపుర వంకటాచల పండితులు శ్రీ శివారాధున వైద్యశాల మైసూరు. (2)

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.



“ERASMIC”

SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.

To BE OBTAINED FROM ALL STORES & DEALERS.

107-108 డ్రిగ్రిల యెండవేడిమికూడ తెలియుకుండు పెట్టు? 10451

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య గారి

అష్టతామలకతైలము

ను ప్రతినిత్యము తలకురాచుకొని స్నానముచేసిన ఎంత ఎండ వేడిమి గాని తెలియదు. ఈ తైలము కండ్లకును, మెడకును చలవకలిగించి, నరములకు బలమునిచ్చి, మాడుపోట్లను నిర్మూలముచేయును తలనోళ్ళను బోవణమును; అతినిద్రను, నిద్రలేమిని బోగొట్టును; నెరిసిన పెట్టుకలను నలుపు చేయును; పట్టుకుచ్చవలె పెట్టుకలను బెంచును. నడదెబ్బలను గానియ్యను. యోచన చేయువారికి ఇదిమిక్కిలించుచి తైలము. సమస్తమైన నేత్రరోగములకును, శిరోరోగములకును జగత్ప్రసిద్ధి చెందినది. ప్యాకింగు, పోస్టేజిఖర్చులు ప్రత్యేకము. [క్యాటలాగు ఉచితము.

తంతి విలాసము:—“పండిట్” మదరాసు. ధర 6 అవున్సుల సీసా రూ 1-0-0.

అయు ర్వే దాశ్రమము, 41, ఆచారప్పన్ ఏ థి, మదరాసు.



చేంబర్లెన్ గారి

కూలనొప్పి

అతి సార

నివారిణి (2)

ఈ వధమును

సేవించుటచే

కడుపునొప్పి, గ్రహణి,

అతిసారము, కూలనొప్పి,

పేగు సంబంధ మైన వ్యా

ధులు మున్నగునవి అత్య

ద్వితముగా కుదురును.

అన్ని జాగాలలో విక్రయ

చూగకు దొరకును. కికి

మీకు 219

శరీర సౌఖ్యము

ఇది జహు అనందమును కలుగజేయును.

మా ఆతంకనిగ్రహ మాత్రలు లోక - ప్రసి

ద్ధము. మీరు వినియుండురు గాన వ్రాయడ

మొనది. వెల 1 రూపాయి మాత్రము. ఫలము

అధికము - ఎల్ల విషయములకుగాను దయచేసి

వ్రాయండి.

విశ్రాంతి:—

ఆతంకనిగ్రహ బొవధాలయము

28 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వగంధములో జర్మనీ గారడి, యోగవృష్టి, హస్తలాగునూ, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీప్ షేక్ తమా సూలు, విచిత్రవిద్యలు గలవు. ఇంకా కేవలము మున్నగు మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో నమాధిగనుట, కీరములేని కలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపై గలయెల్లను గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు ఆ నేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ ము దుర్భలముగా మేజిక్ చేయులాని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 అ.

2118

పి. ఆర్. జనార్దనశాయకుడు, బంజగోలు గుంటూరుజిల్లా.

చాకులు - తాళములు

మంకలికత్తులు.

అగ్రసాధకులే చేయబడినవి. మేలయినవి.

కంటే భరణక్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.

బి. వెంకటేశ్వర్లు లండన్ కో లిమిటెడ్

కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

8081 పెద్దాపురం. (గోవాలోజిల్లా)

తెలిగ్రాఫిక్ అడ్మిని: “పండిట్” పెద్దాపురం.